Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
ANTHONYHO COLLINSE
přednesené dne 16. února 2023 [1]

Spojené věci C-38/21, C-47/21 a C-232/21

VK
v.
BMW Bank GmbH (C-38/21)
a
F. F.
v.
C. Bank AG (C-47/21)
a
CR,
AY,
ML,
BQ
v.
Volkswagen Bank GmbH,
Audi Bank (C-232/21)

[žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané Landgericht Ravensburg (zemský soud, Ravensburg, Německo)]

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce — Ochrana spotřebitele — Leasingová smlouva, jejímž předmětem jsou motorová vozidla, s vyúčtováním počtu najetých kilometrů — Smlouva o úvěru na koupi ojetého motorového vozidla — Směrnice 2002/65/ES — Směrnice 2008/48/ES — Směrnice 2011/83/EU — Pojmy ‚smlouva uzavřená mimo obchodní prostory' a ‚smlouva uzavřená na dálku' — Zapojení zprostředkovatele do přípravné fáze smlouvy — Výjimka z práva na odstoupení od smlouvy v případě poskytování služeb pronájmu motorových vozidel — Absence přímého horizontálního účinku směrnice — Požadavky na informace, které má smlouva obsahovat — Domněnka splnění informační povinnosti při použití zákonného vzoru — Právo na odstoupení od smlouvy — Počátek lhůty pro odstoupení od smlouvy v případě neúplných nebo nesprávných informací — Zneužití práva na odstoupení od smlouvy — Požadavek na předchozí navrácení"

[1] – Původní jazyk: angličtina.

I. Úvod

1. Tyto žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané Landgericht Ravensburg (zemský soud, Ravensburg, Německo) vyvstávají v souvislosti s řadou sporů mezi spotřebiteli a finančními institucemi spojenými s výrobci motorových vozidel. Věci projednávané před předkládajícím soudem nastolují otázky, zda odstoupení spotřebitele v jednom případě od leasingové smlouvy, jejímž předmětem jsou motorová vozidla, s vyúčtováním počtu najetých kilometrů a v ostatních případech od smlouvy o půjčce určené k financování koupě ojetého motorového vozidla, je platné.

2. Otázky, na které se toto stanovisko v souladu s požadavkem Soudního dvora zaměří, zahrnují zaprvé povahu leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů ve světle směrnice 2002/65/ES[2], směrnice 2008/48/ES[3] a směrnice 2011/83/ES[4]. V této souvislosti je Soudní dvůr rovněž vyzván, aby pro účely směrnice 2011/83 vyložil pojmy „smlouva uzavřená mimo obchodní prostory“ a „smlouva uzavřená na dálku“ a aby rozhodl o případném použití výjimky z práva na odstoupení od smlouvy, kterou stanoví posledně uvedená směrnice. Zadruhé je Soudní dvůr vyzván, aby rozhodl o třech aspektech povinnosti poskytovat spotřebitelům informace týkající se mimo jiné práva na odstoupení od smlouvy, kterou směrnice 2008/48 ukládá věřitelům. Jedná se o slučitelnost vnitrostátních právních předpisů s touto směrnicí, které zakládají právní domněnku, že informační povinnost je splněna využitím vzorové doložky stanovené ve vnitrostátních právních předpisech („zákonný vzor“); důsledky poskytnutí nesprávných nebo neúplných informací pro počátek běhu lhůty pro odstoupení od smlouvy; a možnost věřitele dovolávat se zneužití práva na odstoupení od smlouvy ze strany spotřebitele. Zatřetí je Soudní dvůr dotazován na slučitelnost určitých důsledků, které vnitrostátní právo spojuje s odstoupením od úvěrové smlouvy spojené se smlouvou kupní, se zásadou účinnosti unijního práva.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Směrnice 2002/65

3. Článek 1 odst. 1 směrnice 2002/65 stanoví, že předmětem této směrnice je „harmonizace právních a správních předpisů členských států pro uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku“.

4. Článek 2 písm. a) směrnice 2002/65 definuje „smlouvu uzavřenou na dálku“ jako „jak[ou]koli smlouv[u] o finančních službách uzavřen[ou] mezi poskytovatelem a spotřebitelem v rámci systému odbytu na dálku nebo poskytování služeb na dálku provozovaného poskytovatelem, který pro účely této smlouvy používá výhradně jeden nebo více prostředků dálkové komunikace až do okamžiku, v němž je smlouva uzavřena, a včetně tohoto okamžiku“. Článek 2 písm. b) této směrnice definuje „finanční službu“ jako „služb[u] bankovní, úvěrové, pojistné, osobní důchodové, investiční nebo platební povahy“.

[2] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES (Úř. věst. 2002, L 271, s. 16; Zvl. vyd. 06/04, s. 321).

[3] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (Úř. věst. 2008, L 133, s. 66)

[4] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES (Úř. věst. 2011, L 304, s. 64).

5. Článek 6 odst. 1 směrnice 2002/65 mimo jiné stanoví, že „[č]lenské státy zajistí, aby měl spotřebitel lhůtu 14 kalendářních dnů na odstoupení od smlouvy bez smluvní pokuty a bez uvedení důvodu“.

2. Směrnice 2008/48

6. Body 9, 10, 12, 30 a 31 odůvodnění směrnice 2008/48 stanoví:

„(9) Úplná harmonizace je nezbytná pro zajištění vysoké a rovnocenné úrovně ochrany zájmů všech spotřebitelů ve Společenství a pro vytvoření skutečného vnitřního trhu. Členským státům by proto nemělo být povoleno zachovávat ani zavádět jiná vnitrostátní ustanovení, než která jsou stanovena v této směrnici. Toto omezení by se však mělo vztahovat pouze na ustanovení harmonizovaná touto směrnicí. Kde tato harmonizovaná ustanovení nejsou, měly by mít členské státy i nadále možnost zachovávat nebo zavádět vnitrostátní právní předpisy. Členské státy tak mohou například zachovávat nebo zavádět vnitrostátní předpisy o společné a nerozdílné odpovědnosti prodávajícího nebo poskytovatele služeb a věřitele. Jiným příkladem této možnosti členských států by mohlo být zachování nebo zavedení vnitrostátních předpisů o zrušení kupní smlouvy nebo smlouvy o poskytnutí služby, jestliže spotřebitel uplatní své právo odstoupit od úvěrové smlouvy. […]

(10) Definice obsažené v této směrnici určují rozsah harmonizace. Povinnost členských států provést ustanovení této směrnice by se tedy měla omezovat na oblast její působnosti stanovenou uvedenými definicemi. Touto směrnicí by však nemělo být dotčeno uplatňování ustanovení této směrnice členskými státy v oblastech, které nespadají do oblasti její působnosti, je-li to v souladu s právem Společenství. Členské státy by tak mohly zachovat nebo zavést vnitrostátní právní předpisy, které odpovídají této směrnici nebo některým z jejích ustanovení, pro úvěrové smlouvy mimo oblast její působnosti […]

[…]

(12) Smlouvy o průběžném poskytování služeb nebo o dodávání zboží stejného druhu, za které spotřebitel po dobu poskytování nebo dodávání platí ve splátkách, se mohou od úvěrových smluv, na něž se vztahuje tato směrnice, značně lišit co do zájmů dotčených smluvních stran a způsobu a předmětu plnění. Proto by mělo být upřesněno, že takové smlouvy se pro účely této směrnice nepovažují za úvěrové smlouvy […]

[…]

(30) Tato směrnice neupravuje otázky smluvního práva související s platností úvěrových smluv. Členské státy proto v této oblasti smějí zachovávat nebo zavádět vnitrostátní předpisy, které jsou v souladu s právem Společenství […]

(31) Aby se spotřebitel mohl seznámit se svými právy a povinnostmi podle úvěrové smlouvy, měla by tato smlouva jasně a výstižně uvádět veškeré nezbytné informace.

[…]“

7. Podle článku 1 je účelem směrnice 2008/48 „harmonizovat některé aspekty právních a správních předpisů členských států, které se týkají smluv o spotřebitelském úvěru“. Ustanovení čl. 2 odst. 1 směrnice 2008/48 stanoví, že se použije na úvěrové smlouvy. Článek 2 odst. 2

písm. d) stanoví, že směrnice se nevztahuje na „smlouvy o pronájmu nebo leasingové smlouvy, u kterých není stanovena povinnost odkupu předmětu smlouvy ani ve smlouvě samotné, ani v jiné samostatné smlouvě; má se za to, že povinnost existuje, pokud o tom rozhoduje jednostranně věřitel“.

8. Článek 3 směrnice 2008/48 definuje řadu pojmů používaných v této směrnici, včetně:

„c) ‚úvěrovou smlouvou‘ [se rozumí] smlouva, na jejímž základě věřitel poskytuje nebo slibuje poskytnout spotřebiteli úvěr ve formě odložené platby, půjčky nebo jinou podobnou pomoc při financování, s výjimkou smluv o průběžném poskytování služeb nebo dodávání zboží stejného druhu, kdy spotřebitel za tyto služby nebo zboží po dobu jejich poskytování nebo dodávání platí ve splátkách;

[…]

n) ‚smlouvou o vázaném úvěru‘ úvěrová smlouva, kde

i) dotyčný úvěr slouží výhradně k financování smlouvy o dodání konkrétního zboží nebo poskytnutí konkrétní služby a

ii) tyto dvě smlouvy tvoří z objektivního hlediska obchodní celek; má se za to, že se jedná o obchodní celek, pokud úvěr pro spotřebitele financuje sám dodavatel zboží nebo poskytovatel služby nebo, v případě úvěru financovaného třetí osobou, pokud věřitel využije služeb dodavatele zboží nebo poskytovatele služeb v souvislosti s uzavřením nebo přípravou úvěrové smlouvy nebo pokud je konkrétní zboží nebo poskytnutí konkrétní služby výslovně uvedeno v úvěrové smlouvě.“

9. Článek 10 odst. 2 směrnice 2008/48, nadepsaný „Informace, které mají být uvedeny v úvěrových smlouvách“, stanoví, mimo jiné:

„Úvěrová smlouva jasně a výstižně uvádí

[…]

l) úrokovou sazbu použitelnou v případě opožděných plateb platnou v okamžiku uzavření úvěrové smlouvy a podmínky pro její úpravu a veškeré případné poplatky z prodlení;

[…]

p) existenci nebo neexistenci práva na odstoupení od smlouvy, období, během něhož může být takové právo vykonáno, a jiné podmínky pro výkon tohoto práva, včetně informací o povinnosti spotřebitele zaplatit čerpanou jistinu a příslušný úrok v souladu s čl. 14 odst. 3 písm. b), jakož i o částce úroku splatné za den;

[…]

r) právo na předčasné splacení, postup předčasného splacení a informace o případném právu věřitele na odškodnění a o způsobu, kterým se toto odškodnění stanoví;

[…]

t) zda existuje pro spotřebitele mechanismus mimosoudního urovnávání stížností a prostředků nápravy, a pokud ano, způsob přístupu k němu;

[…]“

10. Článek 14 směrnice 2008/48, nadepsaný „Právo na odstoupení od smlouvy“, stanoví:

„1. Spotřebitel má k dispozici lhůtu čtrnácti kalendářních dnů na odstoupení od úvěrové smlouvy bez uvedení důvodu.

Lhůta pro odstoupení od smlouvy začíná běžet

a) buď dnem uzavření úvěrové smlouvy, nebo

b) dnem, kdy spotřebitel obdrží smluvní podmínky a informace v souladu s článkem 10, pokud tento den nastane později než den uvedený v písmenu a) tohoto pododstavce.

[…]

3. Jestliže spotřebitel uplatní právo na odstoupení od smlouvy,

a) aby účinky jeho odstoupení nastaly před uplynutím lhůty uvedené v odstavci 1, musí to spotřebitel oznámit věřiteli na základě informací poskytnutých věřitelem podle čl. 10 odst. 2 písm. p) způsobem, který je prokazatelný podle vnitrostátního práva. Má se za to, že lhůta pro oznámení byla dodržena, je-li toto oznámení, pokud je vyhotoveno na papíře nebo na jiném trvalém nosiči, jenž je věřiteli k dispozici a k němuž má přístup, odesláno před jejím uplynutím;

b) musí spotřebitel zaplatit věřiteli jistinu a úrok z ní vzniklý ode dne, kdy byl úvěr čerpán, do dne, kdy je jistina splacena, bez zbytečného odkladu a nejpozději 30 kalendářních dnů po zaslání oznámení o odstoupení od smlouvy věřiteli. Úrok se vypočítá na základě dohodnuté výpůjční úrokové sazby. Věřitel nemá v případě odstoupení od smlouvy nárok na žádné jiné odškodnění od spotřebitele s výjimkou odškodnění za případné nevratné poplatky zaplacené věřitelem orgánu veřejné správy.

[…]“

11. Článek 15 směrnice 2008/48, nadepsaný „Smlouvy o vázaném úvěru“, zní takto:

„1. Pokud spotřebitel na základě práva Společenství uplatnil právo na odstoupení od kupní smlouvy nebo od smlouvy o poskytnutí služby, není nadále vázán smlouvou o vázaném úvěru.

[…]

3. Tímto článkem nejsou dotčena vnitrostátní pravidla, podle kterých věřitel společně a nerozdílně ručí za veškeré nároky, jež spotřebitel případně uplatňuje vůči dodavateli nebo poskytovateli, je-li koupě zboží nebo poskytnutí služeb od dodavatele nebo poskytovatele financována úvěrovou smlouvou.“

12. Článek 22 odst. 1 směrnice 2008/48, nadepsaný „Harmonizace a kogentní povaha směrnice“, stanoví:

„Pokud tato směrnice obsahuje harmonizovaná ustanovení, nesmějí členské státy ve svém vnitrostátním právu zachovávat ani zavádět ustanovení odchylná od ustanovení této směrnice.“

3. Směrnice 2011/83

13. Body 2, 16, 20, 22 a 49 odůvodnění směrnice 2011/83 uvádí:

„(2) […] tato směrnice by proto měla stanovit standardní pravidla pro společné aspekty smluv uzavřených na dálku a smluv uzavřených mimo obchodní prostory a upustit od koncepce minimální harmonizace obsažené v původních směrnicích a zároveň umožnit členským státům ponechat v platnosti nebo přijmout v souvislosti s určitými aspekty vnitrostátní pravidla.

[…]

(16) Touto směrnicí by neměly být dotčeny vnitrostátní právní předpisy ohledně právního zastupování, jako jsou například pravidla týkající se osoby jednající jménem obchodníka nebo v jeho zastoupení (např. zástupce nebo zplnomocněnec). Pravomoc v této oblasti by měla být i nadále ponechána členským státům. […]

[…]

(20) Definice smlouvy uzavřené na dálku by měla zahrnovat všechny případy, kdy je smlouva uzavírána mezi obchodníkem a spotřebitelem v rámci organizovaného systému prodeje či poskytování služeb na dálku s výhradním využitím jednoho nebo několika dálkových komunikačních prostředků (např. objednávka poštou, přes Internet, telefon nebo fax), a to až do okamžiku uzavření smlouvy, včetně tohoto okamžiku. Tato definice by také měla zahrnovat situace, kdy spotřebitel navštíví obchodní prostory za účelem pouhého získání informací o zboží či službách a následně sjedná a uzavře smlouvu na dálku. Naopak smlouva, která je sjednána v obchodních prostorách obchodníka a která je nakonec uzavřena prostřednictvím komunikace na dálku, by neměla být považována za smlouvu uzavřenou na dálku. Za smlouvu uzavřenou na dálku by neměla být považována ani smlouva, jejíž uzavírání je zahájeno prostřednictvím komunikace na dálku, ale která je nakonec uzavřena v obchodních prostorách obchodníka. […] Pojem organizovaný systém prodeje či poskytování služeb na dálku by měl zahrnovat systémy nabízené třetí stranou, kterou není obchodník sám, nýbrž kterou obchodník využívá, jako je například online platforma. Nezahrnuje však případy, kdy internetové stránky pouze nabízejí informace o obchodníkovi, zboží nebo službách, které nabízí, a kontaktní údaje obchodníka.

[…]

(22) Obchodní prostory by měly zahrnovat prostory v jakékoli podobě (například prodejny, stánky nebo nákladní automobily), které obchodníkovi slouží jako trvalé či obvyklé místo jeho obchodování. Stánky na trhu a veletržní stánky by měly být za obchodní prostory považovány v případě, že tuto podmínku splňují. […] Obchodní prostory osoby, která jedná jménem obchodníka nebo v jeho zastoupení, jak stanoví tato směrnice, by měly být považovány za obchodní prostory ve smyslu této směrnice.

[…]

(49) Z uplatňování práva odstoupit od smlouvy by měly existovat určité výjimky, a to jak v případě smluv uzavřených na dálku, tak i v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory. […] Uplatňování práva odstoupit od smlouvy by mohlo být nevhodné také v případě určitých služeb, u nichž je na základě uzavření smlouvy vyhrazena určitá kapacita, u které by obchodník v případě uplatnění práva odstoupit od smlouvy mohl mít problémy s jejím naplněním. To by platilo například v případě provádění rezervací v hotelech nebo rezervací týkajících se rekreačních objektů, kulturních nebo sportovních akcí.“

14. Článek 1 směrnice 2011/83, nadepsaný „Předmět“, stanoví, že účelem směrnice je „přispět k řádnému fungování vnitřního trhu dosažením vysoké úrovně ochrany spotřebitele a sblížením určitých aspektů právních a správních předpisů členských států týkajících se smluv uzavíraných mezi spotřebiteli a obchodníky“.

15. Článek 2 směrnice 2011/83, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[…]

2) ‚obchodníkem‘ fyzická nebo právnická osoba bez ohledu na to, zda je v soukromém či veřejném vlastnictví, která jedná, i prostřednictvím jiné osoby jednající jejím jménem nebo v jejím zastoupení, za účelem, který lze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání v souvislosti se smlouvami, na které se vztahuje tato směrnice;

[…]

6) ‚smlouvou o poskytování služeb‘ jakákoli smlouva jiná než kupní smlouva, na jejímž základě obchodník poskytuje službu spotřebiteli nebo se zavazuje k jejímu poskytnutí a spotřebitel uhradí cenu této služby nebo se zavazuje k její úhradě;

7) ‚smlouvou uzavřenou na dálku‘ jakákoli smlouva uzavřená mezi obchodníkem a spotřebitelem v rámci organizovaného systému prodeje či poskytování služeb na dálku bez současné fyzické přítomnosti obchodníka a spotřebitele s výhradním použitím jednoho nebo více prostředků komunikace na dálku až do okamžiku uzavření smlouvy, včetně tohoto okamžiku;

8) ‚smlouvou uzavřenou mimo obchodní prostory‘ jakákoli smlouva uzavřená mezi obchodníkem a spotřebitelem, která je:

   a) uzavřena za současné fyzické přítomnosti spotřebitele a obchodníka v místě, které není obchodními prostorami obchodníka;

   b) pro kterou byla předložena nabídka spotřebitelem za stejných okolností, které stanoví písmeno a),

   c) uzavřena v obchodních prostorách obchodníka nebo s použitím prostředků dálkové komunikace bezprostředně po osobním a individuálním oslovení spotřebitele na místě, které nenáleží k obchodním prostorám obchodníka, za současné fyzické přítomnosti obchodníka a spotřebitele, nebo

[…]

9) ‚obchodními prostorami‘:

   a) veškeré nemovité maloobchodní prostory, kde obchodník trvale provozuje svou činnost, nebo

   b) veškeré movité maloobchodní prostory, kde obchodník obvykle provozuje svou činnost;

[…]

(12) ‚finanční službou‘ rozumí jakákoli služba bankovní, úvěrové, pojistné, osobní důchodové, investiční nebo platební povahy;

[…]

15) ‚doplňkovou smlouvou‘ smlouva, na základě níž získává spotřebitel zboží nebo služby, které jsou předmětem smlouvy uzavřené na dálku nebo smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory, a toto zboží nebo služby jsou poskytnuty obchodníkem nebo třetí stranou na základě ujednání mezi uvedenou třetí stranou a obchodníkem.“

16. Podle čl. 3 odst. 1 této směrnice se směrnice 2011/83 použije za podmínek a v rozsahu uvedeném v jejích ustanoveních na smlouvy uzavírané mezi obchodníky a spotřebiteli. Podle čl. 3 odst. 3 písm. d) se nevztahuje na smlouvy týkající se finančních služeb.

17. Článek 6 odst. 1 směrnice 2011/83, nadepsaný „Požadavky na informace v případě smluv uzavřených na dálku a smluv uzavřených mimo obchodní prostory“, stanoví:

„Před tím, než je spotřebitel vázán smlouvou uzavřenou na dálku nebo smlouvou uzavřenou mimo obchodní prostory či odpovídající smluvní nabídkou, poskytne obchodník spotřebiteli jasným a srozumitelným způsobem tyto informace:

[…]

h) pokud lze využít práva odstoupit od smlouvy, pak podmínky, lhůtu a postupy pro uplatnění tohoto práva v souladu s čl. 11 odst. 1, jakož i vzorový formulář pro odstoupení od smlouvy uvedený v části B přílohy I;

[…]“

18. Ustanovení čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice 2011/83, nadepsaného „Právo odstoupit od smlouvy“, stanoví:

„1. S výhradou výjimek uvedených v článku 16 je spotřebiteli poskytnuta lhůta 14 dnů pro odstoupení od smlouvy uzavřené na dálku nebo smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory bez uvedení důvodu a bez vzniku jiných nákladů než těch, které jsou uvedeny v čl. 13 odst. 2 a článku 14.

2. Aniž je dotčen článek 10, lhůta pro odstoupení od smlouvy uvedená v odstavci 1 tohoto článku končí po uplynutí 14 dnů:

a) v případě smluv o poskytování služeb ode dne uzavření smlouvy;

[…]“

19. Ustanovení čl. 10 odst. 1 směrnice 2011/83, nadepsaného „Opomenutí informací o právu odstoupit od smlouvy“, stanoví:

„Pokud obchodník neposkytl spotřebiteli informace o právu odstoupit od smlouvy, jak vyžaduje čl. 6 odst. 1 písm. h), uplyne lhůta pro odstoupení od smlouvy 12 měsíců od uplynutí původní lhůty pro odstoupení od smlouvy stanovené v souladu s čl. 9 odst. 2.“

20. Článek 13 odst. 3 směrnice 2011/83, nadepsaný „Závazky obchodníka v případě odstoupení od smlouvy“, zní takto:

„Pokud obchodník nenabídl, že zboží osobně vyzvedne, může v případě kupních smluv s vrácením plateb počkat do té doby, než zboží obdrží nebo než spotřebitel prokáže, že zboží odeslal zpět, podle toho, co nastane dříve.“

21. Článek 15 směrnice 2011/83, nadepsaný „Účinky uplatnění práva odstoupit od smlouvy v případě doplňkových smluv“, stanoví:

„1. Aniž je dotčen článek 15 směrnice [2008/48], jestliže spotřebitel uplatní své právo odstoupit od smlouvy uzavřené na dálku nebo smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory v souladu s články 9 až 14 této směrnice, jsou veškeré související smlouvy automaticky ukončeny bez jakýchkoli jiných nákladů pro spotřebitele, než jsou náklady stanovené v čl. 13 odst. 2 a v článku 14 této směrnice.

2. Členské státy stanoví podrobná pravidla pro ukončení těchto smluv.“

22. Článek 16 směrnice 2011/83, nadepsaný „Výjimky z práva odstoupit od smlouvy“, mimo jiné uvádí, že členské státy nestanoví právo odstoupit od smlouvy vymezené v článcích 9 až 15 v případě smluv uzavřených na dálku a smluv uzavřených mimo obchodní prostory, pokud jde o „l) poskytování ubytování k jiným než obytným účelům, přepravu zboží, pronájem motorových vozidel, stravování nebo služby související s rekreační činností, pokud příslušná smlouva stanoví konkrétní datum nebo lhůtu plnění“.

B. Německé právo

1. Občanský zákoník

23. Podle § 242 Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník, dále jen „BGB“), nadepsaného „Plnění v dobré víře“, „[p]ovinný je povinen plnit způsobem, který je v souladu s dobrou vírou, s přihlédnutím k uznávané praxi“.

24. Ustanovení § 273 odst. 1 BGB, nadepsaného „Zadržovací právo“, stanoví:

„Má-li povinný vůči oprávněnému splatnou pohledávku ze stejného právního vztahu, z něhož závazek vychází, může, nestanoví-li dluhový vztah jinak, odmítnout plnění, které dluží, a to až do doby, kdy je mu dlužné plnění poskytnuto (zadržovací právo).“

25. Podle § 293 BGB, nadepsaného „Prodlení s převzetím“, „[p]ovinný je v prodlení, pokud nepřijme plnění, které mu bylo nabídnuto“.

26. Podle § 294 BGB, nadepsaného „Skutečná nabídka“, „[o]právněnému má být plnění skutečně nabídnuto přesně tak, jak má být poskytnuto“.

27. Ustanovení § 312b BGB, nadepsaného „Smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory“, stanoví:

„(1) [1]Smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory jsou smlouvy,

1. které jsou uzavřeny za současné fyzické přítomnosti spotřebitele a obchodníka v místě, které není obchodním prostorem obchodníka,

2. pro které byla předložena nabídka spotřebitelem za okolností, které stanoví bod 1,

3. které jsou uzavřeny v obchodních prostorách obchodníka nebo s použitím prostředků komunikace na dálku, v jejichž případě byl však spotřebitel bezprostředně předtím osobně a individuálně osloven mimo obchodní prostory obchodníka za současné fyzické přítomnosti spotřebitele a obchodníka, nebo

[…]

[2]Za obchodníka jsou považovány osoby, které jednají jeho jménem nebo v jeho zastoupení.

(2) [1]Obchodními prostorami ve smyslu odstavce 1 jsou nemovité maloobchodní prostory, ve kterých obchodník provozuje činnost trvale, a movité maloobchodní prostory, ve kterých obchodník provozuje činnost obvykle. [2]Maloobchodní prostory, ve kterých osoba jednající jménem nebo v zastoupení obchodníka trvale nebo obvykle provozuje svou činnost, jsou považovány za obchodní prostory obchodníka.“

28. Ustanovení § 312c BGB, nadepsaného „Smlouvy uzavřené na dálku“, stanoví, že:

„(1) Smlouvami uzavřenými na dálku jsou smlouvy, ve kterých obchodník nebo osoba jednající jeho jménem nebo v jeho zastoupení a spotřebitel používají při sjednávání a uzavírání smlouvy výlučně prostředky dálkové komunikace, ledaže k uzavření smlouvy nedojde v rámci systému organizovaného prodeje nebo poskytování služeb na dálku.

(2) Pro účely tohoto zákona se prostředky dálkové komunikace rozumí všechny komunikační prostředky, které mohou být použity pro iniciaci nebo uzavření smlouvy, aniž by smluvní strany byly současně fyzicky přítomny, jako například dopisy, katalogy, telefonní hovory, telefaxy, e-maily, zprávy zasílané prostřednictvím mobilní telefonní služby (SMS), jakož i rozhlasové a televizní vysílání.“

29. Ustanovení § 312g BGB, nadepsaného „Právo na odstoupení od smlouvy“, stanoví:

„(1) V případě smluv uzavíraných mimo obchodní prostory či smluv uzavíraných na dálku je spotřebitel oprávněn od smlouvy odstoupit v souladu s § 355.

(2) Právo odstoupit od smlouvy, pokud se strany nedohodly jinak, neexistuje u následujících smluv:

[…]

9. smluv o poskytování služeb v oblasti ubytování k jiným než obytným účelům, přepravy zboží, pronájmu motorových vozidel, stravování (cateringu), jakož i o poskytování dalších služeb souvisejících s rekreační činností, pokud příslušná smlouva stanoví konkrétní datum nebo lhůtu plnění,

[…]“

30. Podle § 322 odst. 2 BGB, nadepsaného „Příkaz k současnému plnění“, „[p]okud strana, která žalobu podává, musí svou část splnit jako první, může, je-li druhá strana v prodlení z důvodu nepřijetí, podat žalobu na plnění po obdržení protiplnění“.

31. Ustanovení § 346 BGB, nadepsaného „Účinky ukončení smluv“, v odstavci 1 stanoví [5]:

„V případě, že si smluvní strana ve smlouvě vyhradila možnost ukončit smlouvu nebo jí takové právo náleží ze zákona, musí být v případě ukončení smlouvy vrácena přijatá plnění a vydány získané užitky.“

32. Ustanovení § 348 BGB, nadepsaného „Souběžné plnění“, zní takto [6]:

„Povinnosti stran vyplývající z ukončení smlouvy se plní současně. Ustanovení § 320 a 322 platí obdobně.“

33. Ustanovení § 355 BGB, nadepsaného „Právo na odstoupení od spotřebitelských smluv“, stanoví:

„(1) [1]Pokud zákon dává spotřebiteli právo na odstoupení v souladu s tímto ustanovením, přestanou být spotřebitel a obchodník vázáni svými prohlášeními o záměru uzavřít smlouvu, pokud spotřebitel v tomto smyslu stáhl své prohlášení ve stanovené lhůtě. […]

(2) [1]Lhůta pro odstoupení činí 14 dní. [2]Není-li stanoveno jinak, začíná běžet okamžikem uzavření smlouvy.“

34. Ustanovení § 356b BGB, nadepsaného „Právo na odstoupení od smluv o spotřebitelském úvěru“, v odstavci 2 stanoví:

„[1]V případě obecné smlouvy o spotřebitelském úvěru platí, že pokud dokument doručený dlužníkovi podle odstavce 1 neobsahuje povinné údaje podle § 492 odst. 2, lhůta nezačne běžet, dokud nebude tento nedostatek odstraněn v souladu s § 492 odst. 6.

[5] – Toto ustanovení ve znění platném ke dni 31. ledna 2012 se použije ve čtvrté věci v původním řízení ve věci C-232/21.

[6] – Tamtéž.

[…]“

35. Ustanovení § 357 BGB, nadepsaného „Právní důsledky odstoupení od smluv uzavřených mimo obchodní prostory a na dálku, s výjimkou smluv o finančních službách“, v odstavcích 1 a 4 stanoví[7]:

„(1) Získaný prospěch musí být vrácen nejpozději do 14 dnů.

[…]

(4) [1]V případě prodeje spotřebního zboží může obchodník odmítnout vrácení peněz, dokud neobdrží vrácené zboží nebo dokud spotřebitel neprokáže, že zboží odeslal. [2]To neplatí, pokud obchodník nabídl, že si zboží vyzvedne.“

36. Ustanovení § 357a BGB, nadepsaného „Právní důsledky odstoupení od smluv o finančních službách“, v odstavcích 1 a 3 stanoví:

„(1) Získaný prospěch musí být vrácen nejpozději do 30 dnů.

[…]

(3) [1]Odstoupí-li dlužník od smlouvy o spotřebitelském úvěru, zaplatí za dobu mezi poskytnutím a splacením úvěru dohodnutý úrok. […]“

37. Ustanovení § 358 BGB, nadepsaného „Smlouva spojená se smlouvou, od které spotřebitel odstoupil“, v odstavcích 2 až 4 stanoví[8]:

„(2) Pokud spotřebitel platně stáhl své prohlášení o záměru uzavřít smlouvu o spotřebitelském úvěru na základě § 495 odst. 1 nebo § 514 odst. 2 první věty, není již dále vázán ani svým prohlášením o záměru uzavřít smlouvu o dodání zboží nebo poskytnutí jiné služby, která se váže na smlouvu o spotřebitelském úvěru.

(3) [1]Smlouva o dodávce zboží nebo jiných služeb a smlouva o úvěru podle odstavců 1 a 2 se spojí, pokud úvěr slouží k úplnému nebo částečnému financování druhé smlouvy a pokud obě tvoří hospodářský celek. [2]Tento celek je třeba připustit, zejména pokud prodejce sám financuje protiplnění spotřebitele nebo v případě financování třetí stranou, pokud věřitel zapojí do přípravy nebo uzavření smlouvy o úvěru prodejce. […]

[7] – Toto ustanovení ve znění platném ke dni 31. ledna 2012 se použije ve čtvrté věci v původním řízení ve věci C-232/21 a zní takto:
„(1) Na právo na odstoupení od smlouvy a na vrácení se přiměřeně uplatní, není-li stanoveno jinak, ustanovení o ukončení smlouvy ze zákona.
[…]“

[8] – Toto ustanovení ve znění platném ke dni 31. ledna 2012 se použije ve čtvrté věci v původním řízení ve věci C-232/21 a zní takto:
„(2) Pokud spotřebitel na základě § 495 odst. 1 platně stáhl své prohlášení o záměru uzavřít smlouvu o spotřebitelském úvěru, není již dále vázán ani svým prohlášením o záměru uzavřít smlouvu o dodání zboží nebo poskytnutí jiné služby, která se váže na smlouvu o spotřebitelském úvěru.
[…]
(4) [1]Na spojenou smlouvu se použije § 357 obdobně. […]
[…]“

(4) [1]Ustanovení § 355 odst. 3, a v závislosti na typu vázané smlouvy § 357 až § 357b, se uplatní přiměřeně na odstoupení od vázané smlouvy bez ohledu na způsob uvádění na trh […] [5]Věřitel při jednáních se spotřebitelem přebírá práva a povinnosti obchodníka, které ze spojené smlouvy vyplývají, jde-li o právní důsledky odstoupení od smlouvy, pokud v době, kdy odstoupení nabude účinnosti, byla již částka úvěru obchodníkovi vyplacena.

[…]“

38. Ustanovení § 492 BGB, nadepsaného „Písemná forma, obsah smlouvy“, v odstavcích 2 a 6 stanoví:

„(2) Smlouva musí obsahovat údaje předepsané v čl. 247 § 6 až § 13 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch [(uvozovací zákon k občanskému zákoníku ze dne 21. září 1994[9], dále jen ‚EGBGB‘)] pro úvěrové smlouvy se spotřebiteli.

[…]

(6) [1]Neobsahuje-li smlouva informace podle odstavce 2 nebo je neobsahuje v úplnosti, lze tyto informace poskytnout dodatečně na trvalém nosiči po účinném uzavření smlouvy nebo v případech uvedených v § 494 odst. 2 první větě poté, co smlouva nabude platnosti. […]“

39. Ustanovení § 495 BGB, nadepsaného „Právo na odstoupení od smlouvy; Lhůta na rozmyšlenou“ v odstavci 1 stanoví:

„V případě smlouvy o úvěru uzavřené se spotřebitelem má dlužník právo odstoupit od smlouvy v souladu s § 355.“

40. Ustanovení § 506 BGB, nadepsaného „Odklad platby, jiná pomoc při financování“, zní takto:

„(1) [1]Ustanovení § 358 až § 360, § 491a až § 502 a § 505a až § 505e použitelná na obecné smlouvy o spotřebitelském úvěru se použijí, s výjimkou § 492 odst. 4 a s výhradou odstavců 3 a 4, na smlouvy, kterými obchodník poskytuje spotřebiteli úplatný odklad platby nebo jinou pomoc při financování za úplatu. […]

(2) [1]Smlouvy uzavřené mezi obchodníkem a spotřebitelem o úplatném užití předmětu se považují za pomoc při financování za úplatu, je-li dohodnuto, že:

1. spotřebitel je povinen věc koupit,

2. obchodník může po spotřebiteli požadovat nabytí předmětu nebo

3. spotřebitel při ukončení smlouvy odpovídá za určitou hodnotu předmětu.

[2]Ustanovení § 500 odst. 2 a § 502 se nepoužijí na smlouvy podle bodu 3 věty první.

[…]

[9] – BGBl. 1994 I, s. 2494 a oprava BGBl. 1997 I, s. 1061.

(4) [1]Ustanovení tohoto pododdílu se v rozsahu stanoveném v § 491 odst. 2 větě druhé bodech 1 až 5, odst. 3 větě druhé a odst. 4 nepoužijí. Pokud v závislosti na typu smlouvy nelze určit jistinu (§ 491 odst. 2 věta druhá bod 1), nahrazuje se jistina cenou v hotovosti, nebo jestliže obchodník věc pro spotřebitele získal, pořizovací cenou.“

2. EGBGB

41. Ustanovení čl. 247 EGBGB, nadepsaného „Požadavky na informace u smluv o spotřebitelském úvěru, vyplacené finanční pomoci a smlouvy o zprostředkování úvěru“, stanoví následující [10]:

„[…]

§ 6 Obsah smlouvy

(1) Ve smlouvě o spotřebitelském úvěru musí být jasným a srozumitelným způsobem zahrnuty následující informace:

1. informace uvedené v § 3 odst. 1 bodech 1 až 14 a odst. 4,

[…]

(2) [1]Existuje-li právo na odstoupení od smlouvy podle § 495 [BGB], musí smlouva obsahovat informace o lhůtě a dalších podmínkách pro oznámení odstoupení, jakož i odkaz na povinnost dlužníka splatit úvěr, který již byl vyplacen, a platit úroky. [2]Ve smlouvě musí být uvedena výše úroku za den. [3]Pokud smlouva o spotřebitelském úvěru obsahuje nápadnou, jasně formulovanou smluvní podmínku, která v případě obecných smluv o spotřebitelském úvěru odpovídá vzoru v příloze 7 […], tato smluvní podmínka splňuje požadavky první a druhé věty.

[…]

[5]Věřitel se může od vzoru odchýlit, pokud jde o formát a velikost písma, s přihlédnutím k větě třetí.

§ 7 Další informace ve smlouvě

(1) Do smlouvy o spotřebitelském úvěru musí být jasným a srozumitelným způsobem zahrnuty následující informace, jsou-li pro smlouvu relevantní:

[…]

3. způsob stanovení odškodnění za předčasné splacení, pokud věřitel hodlá uplatnit své právo na toto odškodnění v případě předčasného splacení úvěru dlužníkem,

4. přístup dlužníka k mechanismu mimosoudního urovnávání stížností a prostředků nápravy a případně podmínky takového přístupu.

[10] – Toto ustanovení, které se ve znění platném ke dni 31. ledna 2012 použije ve čtvrté věci v původním řízení ve věci C-232/21, obsahuje následující odchylky:
- Ustanovení § 6 odst. 2 věta třetí a § 12 odst. 1 věta třetí, odkazy na „přílohu 7“ by měly být na „přílohu 6“;
- Ustanovení § 12 odst. 1 věta první a třetí, odkazy na „§ 360 odst. 2 [BGB]“ by měly být na „§ 359a odst. 1 [BGB]“; a
- Ustanovení § 12 odst. 1 věta druhá, odkaz na „§ 358 a 359 nebo § 360 [BGB]“ by měl být na „§ 358 a 359 [BGB]“.

[…]

§12 Spojené smlouvy a pomoc při financování za úplatu

(1) [1]Ustanovení § 1 až § 11 se použijí obdobně na smlouvy o pomoci při financování za úplatu uvedené v § 506 odst. 1 [BGB]. [2]V případě takových smluv, jakož i smluv o spotřebitelském úvěru, které jsou spojeny s jinou smlouvou podle § 358 [BGB] nebo v nichž jsou zboží nebo služby specifikovány podle § 360 odst. 2 věty druhé [BGB]:

1. předsmluvní informace musí obsahovat, včetně případů podle odstavce 5, předmět a cenu v hotovosti,

2. smlouva musí obsahovat

   a) předmět a cenu v hotovosti

   b) informace o právech vyplývajících z § 358 a § 359 nebo § 360 [BGB] a o podmínkách výkonu těchto práv.

[3]Pokud smlouva o spotřebitelském úvěru obsahuje nápadnou, jasně formulovanou smluvní podmínku, která v případě obecných smluv o spotřebitelském úvěru odpovídá vzoru v příloze 7 […], tato smluvní podmínka v případě vázaných smluv a transakcí podle § 360 odst. 2 věty druhé [BGB] splňuje požadavky uvedené v bodě 2 písm. b) větě druhé. […]

[…]“

III. Původní řízení a předběžné otázky

A. Věc C-38/21

42. Dne 10. listopadu 2018 uzavřel VK jako spotřebitel s BMW Bank GmbH leasingovou smlouvu s vyúčtováním počtu najetých kilometrů na motorové vozidlo BMW pro soukromé použití. VK o tuto leasingovou smlouvu požádal a žádost podepsal v prostorách prodejce automobilů. Prodejce automobilů, který působil jako zprostředkovatel úvěru pro BMW Bank, aniž měl pravomoc smlouvu uzavřít, vypočítal různé prvky leasingu (dobu leasingu, akontaci a výši měsíčních splátek) a vysvětlil je VK. Prodejce automobilů byl oprávněn a schopen poskytnout VK informace o smlouvě a zodpovědět případné dotazy. Prodejce automobilů předal žádost o leasing bance, která ji akceptovala.

43. Strany se dohodly, že VK zaplatí celkovou částku 12 486,80 eura, sestávající z částky hrazené při uzavření leasingu ve výši 4 760 eur a 24 na ni navazujících leasingových splátek ve výši 321,95 eura. Úroková sazba činila 3,49 % p.a. za celou dobu platnosti leasingové smlouvy a roční procentní sazba nákladů byla 3,55 %. Jistina úvěru činila 40 294,85 eura, což odpovídalo pořizovací ceně vozidla. Dále bylo dohodnuto, že počet najetých kilometrů vozidla bude činit maximálně 10 000 km ročně. VK bude při vrácení vozidla povinen zaplatit za každý kilometr ujetý nad rámec tohoto limitu 0,0737 eura, a za každý nevyužitý kilometr mu bude vráceno 0,0492 eura. Pokud se vozidlo při vrácení nebude nacházet ve stavu odpovídajícímu stáří a dohodnutému počtu najetých kilometrů, VK je kromě toho povinen BMW Bank zaplatit náhradu za snížení hodnoty. Leasingová smlouva ani žádná samostatná smlouva neobsahovala závazek odkupu vozidla.

44. Leasingová smlouva obsahuje následující ustanovení, nadepsané „Právo na odstoupení od smlouvy“ [11]:

„Do 14 dnů můžete odstoupit od smlouvy bez udání důvodů. Lhůta začíná plynout po uzavření smlouvy, nikoli však dříve, než dlužník obdrží veškeré povinné informace podle § 492 odst. 2 BGB (např. informace o druhu úvěru, jistině, době platnosti smlouvy).[…]“

45. VK vozidlo převzal. Od ledna 2019 řádně platil dohodnuté měsíční splátky. Nicméně dopisem ze dne 25. června 2020 od uvedené smlouvy odstoupil. Společnost BMW Bank toto odstoupení od smlouvy odmítla.

46. Žalobou proti BMW Bank se VK u předkládajícího soudu domáhá určení, že banka nemůže uplatňovat žádná práva vyplývající z leasingové smlouvy, zejména žádný nárok na příjem leasingových splátek. Namítá, že lhůta pro odstoupení od smlouvy nezačala běžet, protože povinné údaje v leasingové smlouvě jsou nedostatečné a nesrozumitelné. Vzhledem k tomu, že leasingová smlouva je smlouvou uzavřenou mimo obchodní prostory nebo smlouvou uzavřenou na dálku, dále tvrdí, že § 312g odst. 1 BGB mu dává právo od ní odstoupit. Podle VK není možné žádat BMW Bank o vysvětlení a získat od ní povinné informace, pokud zaměstnanec nebo zástupce této banky není v přípravné fázi smlouvy přítomen v prostorách prodejce automobilů.

47. BMW Bank tvrdí, že žaloba VK musí být zamítnuta jako neopodstatněná. Uvádí, že pravidla pro odstoupení platná pro smlouvy o spotřebitelském úvěru se nevztahují na leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů. Leasingová smlouva v každém případě řádně VK sdělovala všechny povinné údaje, včetně jeho práva od ní odstoupit. Informace o právu na odstoupení od smlouvy přesně odpovídají zákonnému vzoru, takže se má za to, že splňují požadavky čl. 247 § 6 odst. 2 první a třetí věty EGBGB, na základě kterých 14denní lhůta pro odstoupení od smlouvy uplynula mnohem dříve, než VK své právo na odstoupení od smlouvy vykonal. BMW Bank dále uvádí, že vzhledem k tomu, že VK byl v osobním kontaktu se zprostředkovatelem, který jej o nabízené službě mohl informovat, leasingová smlouva není smlouvou uzavřenou na dálku. Smlouva není ani smlouvou uzavřenou mimo obchodní prostory, jelikož je třeba mít za to, že zprostředkovatel jednal jménem nebo v zastoupení obchodníka ve smyslu bodu 22 odůvodnění směrnice 2011/83.

48. Předkládající soud uvádí, že až donedávna německá judikatura uznávala existenci práva na odstoupení od smlouvy v případě leasingových smluv s vyúčtováním počtu najetých kilometrů tím, že uplatňovala analogická vnitrostátní ustanovení upravující smlouvy, kterými obchodník spotřebiteli poskytuje odklad platby za úplatu nebo jinou pomoc při financování za úplatu [12]. Rozsudkem ze dne 24. února 2021 [13] však Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) rozhodl, že tato analogie je neudržitelná. Ustanovení § 495 a § 355 BGB tedy nájemci vozidla nezaručují právo na odstoupení od tohoto typu leasingové smlouvy. Podle uvedeného soudu je toto řešení z pohledu unijního práva správné, protože čl. 2 odst. 2 písm. d) směrnice 2008/48 se nevztahuje na smlouvy o nájmu nebo leasingové smlouvy, u kterých není stanovena povinnost

[11] – Podle předkládajícího soudu tato doložka odpovídá zákonnému vzoru uvedenému v příloze 7 EGBGB, na kterou odkazuje čl. 247 § 6 odst. 2 věta třetí EGBGB.

[12] – Viz § 506 odst. 2 bod 3 věta první a § 495 odst. 1 BGB. Podle předkládajícího soudu byla tato judikatura založena na skutečnosti, že v rámci leasingové smlouvy s vyúčtováním najetých kilometrů jsou leasingové splátky a počáteční sazba vypočítány tak, aby bylo zajištěno, že nájemce zaplatí plnou amortizovanou hodnotu vozidla. Na rozdíl od standardních smluv o přenechání do užívání se při výpočtu zůstatkové hodnoty zohledňuje amortizace související pouze s počtem ujetých kilometrů, a nikoli s jinými faktory, jako je opotřebení odpovídající běžnému užívání. Podstatným prvkem smlouvy tedy není přenechání vozidla k užívání, ale financování tohoto užívání.

[13] – Věc č. VIII ZR 36/20, DE:BGH:2021:240221, juris UVIIIZR36.20.0.

odkupu předmětu smlouvy ani ve smlouvě samotné, ani v jiné samostatné smlouvě. Vzhledem k tomu, že v případě leasingových smluv s vyúčtováním počtu najetých kilometrů povinnost odkupu neexistuje, soud nemůže analogicky použít směrnici 2008/48. Předkládající soud má pochybnosti o správnosti této analýzy.

49. Předkládající soud se nejprve táže, zda leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, jako je smlouva v projednávané věci, spadá do působnosti směrnice 2008/48, směrnice 2011/83 nebo směrnice 2002/65. Předpokládá možnost analogického použití směrnice 2008/48 [14] v rozsahu, v němž jsou leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů obvykle koncipovány tak, aby zajistily, že jak z hlediska výpočtu, tak v praxi povedou k úplné amortizaci užívání vozidla. Podpůrně se předkládající soud táže, zda leasing motorových vozidel s vyúčtováním počtu najetých kilometrů je finanční službou ve smyslu čl. 2 písm. b) směrnice 2002/65 a čl. 2 odst. 12 směrnice 2011/83 [15]. Na podporu tohoto přístupu předkládající soud uvádí, že v případě leasingových smluv s vyúčtováním počtu najetých kilometrů neexistuje podstatná blízkost mezi pronajímatelem a pronajatým majetkem, protože nájemce si předmět leasingu vybírá podle svých potřeb. Na rozdíl od nájemce *stricto sensu* nese nájemce v průběhu trvání leasingu všechna rizika, musí vozidlo pojistit a v případě závad na vozidle uplatňovat svá práva vůči třetím osobám, přičemž pronajímatel pouze financuje nájemci užívání vozidla.

50. V případě, že leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, jako je smlouva dotčená v původním řízení, spadá do působnosti směrnice 2008/48, předkládající soud zamýšlí ověřit slučitelnost vnitrostátního právního předpisu, který zavádí právní domněnku, že bez ohledu na případnou nedostatečnost poskytnutých informací je povinnost poskytnout spotřebiteli informace o právu na odstoupení od smlouvy splněna, pokud smlouva obsahuje doložku, která odpovídá zákonnému vzoru uvedenému v příloze dotčené právní úpravy (dále jen „domněnka zákonnosti“), s čl. 10 odst. 2 písm. p) a čl. 14 odst. 1) uvedené směrnice. Předkládající soud se rovněž táže, zda je povinen od použití této právní úpravy upustit, považuje-li to za vhodné.

51. Předkládající soud má pochybnosti, zda je domněnka zákonnosti slučitelná s rozsudkem Soudního dvora ve věci Kreissparkasse Saarlouis [16]. V této věci Soudní dvůr mimo jiné rozhodl, že s ohledem na informace uvedené v článku 10 směrnice 2008/48 musí být čl. 10 odst. 2 písm. p) této směrnice vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby úvěrová smlouva odkazovala na vnitrostátní ustanovení, které samo odkazuje na jiná vnitrostátní právní ustanovení [17]. Předkládající soud uvádí, že jedenáctý občanskoprávní senát Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) se domníval, že se nemůže řídit touto judikaturou, protože text, duch, účel a původ čl. 247 § 6 odst. 2 věty třetí EGBGB vylučují výklad, který by byl se směrnicí 2008/48 v souladu [18]. Tento senát nemohl uvažovat ani o přímém použití této směrnice, jelikož Soudní dvůr v oblasti spotřebitelského úvěru vyloučil možnost výkladu vnitrostátního práva způsobem, který by za účelem splnění

[14] – Podle čl. 2 odst. 2 písm. d) se směrnice 2008/48 nevztahuje na smlouvy o pronájmu nebo leasingové smlouvy, u kterých není stanovena povinnost odkupu předmětu smlouvy ani ve smlouvě samotné, ani v jiné samostatné smlouvě. Sporná leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů takovou povinnost neobsahuje.

[15] – Podle čl. 3 odst. 3 písm. d) směrnice 2011/83 se tato směrnice nevztahuje na smlouvy týkající se finančních služeb.

[16] – Rozsudek ze dne 26. března 2020, Kreissparkasse Saarlouis (C-66/19, EU:C:2020:242; dále jen „rozsudek ve věci Kreissparkasse Saarlouis“).

[17] – Jak vyplývá z bodu 44 tohoto stanoviska, leasingová smlouva dotčená v původním řízení takový odkaz obsahuje. Předkládající soud se táže, zda v důsledku rozsudku ve věci Kreissparkasse Saarlouis musí být informace o právu na odstoupení obsažené v této smlouvě považovány za nedostatečné, takže v souladu s § 356b odst. 2 BGB, ve spojení s § 492 odst. 2 BGB spolu s čl. 247 § 6 odst. 2 větou první a čl. 247 § 12 odst. 1 větou druhou EGBGB lhůta pro odstoupení od smlouvy nezačala běžet.

[18] – V předkládacím rozhodnutí předkládající soud uvádí, že v Německu se někteří právní komentátoři domnívají, že domněnku zákonnosti lze vykládat tak, že se týká pouze dodržování požadavků stanovených vnitrostátním právem, a nikoli požadavků stanovených unijním právem.

požadavků unijního práva hraničil s výkladem *contra legem*. Předkládající soud se však domnívá, že Soudní dvůr dosud ponechal použití zásady přednosti unijního práva ve vztahu ke směrnici 2008/48 otevřené [19].

52. Zadruhé předkládající soud požaduje upřesnění, pokud jde o informace, které musí smlouvy o spotřebitelském úvěru obsahovat na základě čl. 10 odst. 2 písm. p), l) a t) směrnice 2008/48. Táže se, zda zabránit začátku běhu lhůty pro odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 této směrnice může pouze absence povinných údajů, nebo zda má stejný důsledek skutečnost, že poskytnuté informace jsou neúplné nebo věcně nesprávné.

53. Zatřetí se předkládající soud v podstatě táže, zda uplatnění práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru může být promlčeno z důvodu porušení zásady dobré víry zakotvené v § 242 BGB.

54. Začtvrté se předkládající soud táže, zda a za jakých podmínek může být výkon práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru považován za zneužívající. Poznamenává, že v nedávném rozsudku Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) rozhodl, že výkon práva na odstoupení od smlouvy může být zneužívající, a může tak představovat porušení § 242 BGB, když se spotřebitel dovoláním se neexistence domněnky zákonnosti spojené se zákonným vzorem snaží využít formálního právního postavení. Podle uvedeného soudu může být v této souvislosti nutné zohlednit řadu skutečností, které se neomezují na následující: to, že spotřebitel mohl považovat informace, které neodpovídaly zákonnému vzoru, v jeho situaci za irelevantní; to, že otázku nesouladu zákonného vzoru možná poprvé vznesl během řízení o kasačním opravném prostředku; nebo to, že spotřebitel mohl „své právo na odstoupení od smlouvy, aby mohl vozidlo vrátit, uplatnit poté, co jej v souladu s jeho zamýšleným účelem používal po relativně dlouhou dobu, přičemž se – mylně – domníval, že bude osvobozen od povinnosti platit náhradu“.

55. Pokud podpůrně leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, jako je dotčená smlouva, spočívá v poskytování finanční služby ve smyslu směrnic 2002/65 a 2011/83, předkládající soud se zaprvé táže, zda se taková smlouva kvalifikuje jako „smlouva uzavřená mimo obchodní prostory“ ve smyslu čl. 2 odst. 8 směrnice 2011/83 [20]. Klade si otázku, zda provozovna osoby, která se pouze podílí na přípravě smlouvy, zde prodejce automobilů, a která nemá pravomoc zastupovat obchodníka za účelem uzavření této smlouvy, je provozovnou tohoto obchodníka pro účely čl. 2 odst. 9 směrnice 2011/83. Vyvstává konkrétní otázka, zda účast takové osoby lze přirovnat k jednání „jménem nebo v zastoupení obchodníka“ ve smyslu čl. 2 odst. 2 směrnice 2011/83, a v důsledku toho § 312b odst. 1 věty druhé a § 312b odst. 2 BGB.

56. Zadruhé předkládajícímu soudu není zřejmé, zda dotčená leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů spadá do působnosti výjimky z práva na odstoupení od smlouvy stanovené v čl. 16 písm. l) směrnice 2011/83 a v § 312g odst. 2. bodě 9 BGB, pokud jde o služby pronájmu motorových vozidel. V tomto ohledu předkládající soud mimo jiné uvádí, že podle

[19] – Předkládající soud odkazuje na rozsudek ze dne 21. dubna 2016, Radlinger a Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283, body 76 až 79).

[20] – Je-li leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů kvalifikována jako smlouva uzavřená mimo obchodní prostory, má podle předkládajícího soudu nájemce právo odstoupit od smlouvy podle § 312g odst. 1 BGB. Poznamenává, že ačkoli směrnice 2011/83 nedává spotřebitelům právo odstoupit od smlouvy o finančních službách, výklad § 312b odst. 1 věty druhé BGB, která se týká smluv uzavřených mimo obchodní prostory, závisí na výkladu směrnice 2011/83. Odkazuje na rozsudek ze dne 19. října 2017, Solar Electric Martinique (C-303/16, EU:C:2017:773, bod 26), a rozsudek ve věci Kreissparkasse Saarlouis (bod 29), ve kterých Soudní dvůr rozhodl, že pokud vnitrostátní právní předpisy zamýšlí přizpůsobit řešení situací, které nespadají do působnosti dotčeného unijního aktu, řešením upraveným uvedeným aktem, existuje jasný zájem Unie na tom, aby se za účelem předejití budoucím rozdílným výkladům dostalo převzatým ustanovením nebo pojmům uvedeného aktu jednotného výkladu“.

rozsudku Oberlandesgericht München (vrchní zemský soud, Mnichov, Německo) ze dne 18. června 2020 [21] zahrnuje „pronájem motorových vozidel“ krátkodobý pronájem automobilu, nikoliv leasingovou smlouvu s vyúčtováním počtu najetých kilometrů.

57. Zatřetí se předkládající soud táže, zda leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, jako je smlouva v projednávané věci, může být „smlouvou uzavřenou na dálku“ ve smyslu čl. 2 písm. a) směrnice 2002/65 a čl. 2 odst. 7 směrnice 2011/83, kdy spotřebitel je v osobním kontaktu pouze se zprostředkovatelem, který se pouze podílí na přípravě smlouvy a nemá pravomoc za účelem jejího uzavření obchodníka zastupovat [22]. Poznamenává mimo jiné, že podle Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) není podmínka „použ[ití] výhradně jed[noho] nebo více prostředků dálkové komunikace“ v těchto ustanoveních splněna, pokud je spotřebitel v přípravné fázi uzavření smlouvy v osobním kontaktu se třetí osobou, která mu poskytne informace o této smlouvě v zastoupení obchodníka.

58. Za těchto podmínek se Landgericht Ravensburg (zemský soud, Ravensburg) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) K fikci zákonnosti podle čl. 247 § 6 odst. 2 třetí věty a čl. 247 § 12 odst. 1 třetí věty [EGBGB]:

a) Jsou čl. 247 § 6 odst. 2 třetí věta a čl. 247 § 12 odst. 1 třetí věta EGBGB, v rozsahu, ve kterém prohlašují, že smluvní ustanovení odporující požadavkům stanoveným v čl. 10 odst. 2 písm. p) směrnice [2008/48] splňují požadavky čl. 247 § 6 odst. 2 první a druhé věty EGBGB a požadavky čl. 247 § 12 odst. 1 druhé věty bodu 2 písm. b) EGBGB, v rozporu s čl. 10 odst. 2 písm. p) a čl. 14 odst. 1 směrnice [2008/48]?

Pokud ano:

b) Vyplývá z unijního práva, zejména z čl. 10 odst. 2 písm. p) a čl. 14 odst. 1 směrnice [2008/48], že čl. 247 § 6 odst. 2 třetí věta a čl. 247 § 12 odst. 1 třetí věta EGBGB se nepoužijí v rozsahu, ve kterém prohlašují, že smluvní ustanovení odporující požadavkům stanoveným v čl. 10 odst. 2 písm. p) směrnice [2008/48] splňují požadavky čl. 247 § 6 odst. 2 první a druhé věty EGBGB a požadavky čl. 247 § 12 odst. 1 druhé věty bodu 2 písm. b) EGBGB?

V případě záporné odpovědi na otázku 1. b):

2) K povinným informacím podle čl. 10 odst. 2 směrnice [2008/48]:

a) Je třeba čl. 10 odst. 2 písm. p) směrnice [2008/48] vykládat v tom smyslu, že částka úroku splatná za den, která musí být uvedena v úvěrové smlouvě, musí být vypočtena ze smluvní výpůjční úrokové sazby uvedené ve smlouvě?

b) Je třeba čl. 10 odst. 2 písm. l) směrnice [2008/48] vykládat v tom smyslu, že úroková sazba použitelná v případě opožděných plateb platná při uzavření úvěrové smlouvy musí být sdělena jako absolutní číslo, přinejmenším ale musí být jako absolutní číslo uvedena platná referenční úroková sazba (v tomto případě základní úroková sazba podle § 247 [BGB]), ze které se navýšením (v tomto případě o pět procentních bodů podle § 288

[21] – Věc 32 U 7119/19, DE:OLGMUEN:2020:0618.32U7119.19.0A, BeckRS2020,13248, bod 39.

[22] – Je-li leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů kvalifikována jako smlouva uzavřená na dálku, má podle předkládajícího soudu nájemce právo odstoupit od smlouvy podle čl. 312g § 1 BGB.

odst. 1 druhé věty BGB) vypočte platná úroková sazba použitelná v případě opožděných plateb, a musí být spotřebitel informován o referenční úrokové sazbě (základní úrokové sazbě) a její variabilitě?

c) Je třeba čl. 10 odst. 2 písm. t) směrnice [2008/48] vykládat v tom smyslu, že v textu úvěrové smlouvy musí být sděleny podstatné formální předpoklady pro přístup k mimosoudnímu urovnávání stížností a prostředků nápravy?

V případě kladné odpovědi na alespoň jednu z výše uvedených otázek 2. a) až c):

d) Je třeba čl. 14 odst. 1 druhou větu písm. b) směrnice [2008/48] vykládat v tom smyslu, že lhůta pro odstoupení od smlouvy začíná běžet pouze tehdy, pokud byly informace podle čl. 10 odst. 2 směrnice [2008/48] poskytnuty v úplné a správné podobě?

Pokud ne:

e) Jaká kritéria jsou relevantní pro počátek běhu lhůty pro odstoupení od smlouvy navzdory neúplným nebo nesprávným informacím?

V případě kladné odpovědi na výše uvedené otázky 1. a) a/nebo alespoň jednu z otázek 2. a) až c):

3) K zániku práva na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 první věty směrnice [2008/48]:

a) Podléhá právo na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 první věty směrnice [2008/48] zániku?

Pokud ano:

b) Jedná se u zániku práva o časové omezení práva na odstoupení od smlouvy, které musí být upraveno v zákoně přijatém parlamentem?

Pokud ne:

c) Předpokládá uznání zániku práva ze subjektivního hlediska, že spotřebitel věděl o existenci svého práva na odstoupení od smlouvy nebo je přinejmenším za svou nevědomost odpovědný ve smyslu hrubé nedbalosti?

Pokud ne:

d) Brání možnost věřitele poskytnout dlužníkovi dodatečně informace podle čl. 14 odst. 1 druhé věty písm. b) směrnice [2008/48], a tím vyvolat běh lhůty pro odstoupení od smlouvy, použití pravidel o zániku práva na základě dobré víry?

Pokud ne:

e) Je to slučitelné s ustálenými zásadami mezinárodního práva, jimiž je německý soud vázán podle Grundgesetz (základní zákon, dále jen ‚GG‘)?

Pokud ano:

f) Jak má německý orgán aplikující právo vyřešit konflikt mezi závaznými normami mezinárodního práva a požadavky Soudního dvora Evropské unie?

4) K uznání zneužívajícího výkonu práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 první věty směrnice [2008/48]:

   a) Může být výkon práva na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 první věty směrnice [2008/48] zneužívající?

      Pokud ano:

   b) Jedná se v případě uznání zneužívajícího výkonu práva na odstoupení od smlouvy o omezení práva na odstoupení od smlouvy, které musí být upraveno v zákoně přijatém parlamentem?

      Pokud ne:

   c) Předpokládá uznání zneužívajícího výkonu práva na odstoupení od smlouvy ze subjektivního hlediska, že spotřebitel věděl o existenci svého práva na odstoupení od smlouvy nebo je přinejmenším za svou nevědomost odpovědný ve smyslu hrubé nedbalosti?

      Pokud ne:

   d) Brání možnost věřitele poskytnout dlužníkovi dodatečně informace podle čl. 14 odst. 1 druhé věty písm. b) směrnice [2008/48], a tím vyvolat běh lhůty pro odstoupení od smlouvy, uznání zneužívajícího výkonu práva na odstoupení od smlouvy na základě dobré víry?

      Pokud ne:

   e) Je to slučitelné s ustálenými zásadami mezinárodního práva, jimiž je německý soud vázán podle GG?

      Pokud ano:

   f) Jak má německý orgán aplikující právo vyřešit konflikt mezi závaznými normami mezinárodního práva a požadavky Soudního dvora Evropské unie?

5) Spadají leasingové smlouvy, jejichž předmětem jsou motorová vozidla, s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, uzavírané na dobu přibližně dvou až tří let ve formě tzv. formulářové smlouvy s vyloučením práva na řádnou výpověď smlouvy, v jejichž rámci je spotřebitel povinen zajistit havarijní pojištění vozidla s krytím všech rizik, dále je povinen uplatňovat vůči třetím osobám (zejména vůči prodejci a výrobci vozidla) práva vyplývající z odpovědnosti za vady vozidla a navíc nese riziko ztráty, poškození a jiného snížení hodnoty, do působnosti směrnice [2011/83] nebo směrnice [2008/48] nebo směrnice [2002/65]? Jedná se přitom o úvěrové smlouvy ve smyslu čl. 3 písm. c) směrnice [2008/48] nebo smlouvy o finančních službách ve smyslu čl. 2 bodu 12 směrnice [2011/83] a čl. 2 písm. b) směrnice [2002/65]?

6) V případě, že leasingové smlouvy, jejichž předmětem jsou motorová vozidla, s vyúčtováním počtu najetých kilometrů – jak jsou popsány v bodě 5 – jsou smlouvami o finančních službách:

a) Považují se za nemovité obchodní prostory ve smyslu čl. 2 bodu 9 směrnice [2011/83] také obchodní prostory osoby, která pro obchodníka iniciuje uzavření smluv se spotřebiteli, avšak sama nemá oprávnění k zastupování při uzavírání dotyčných smluv?

Pokud ano:

b) Platí to i v případě, kdy osoba, která iniciuje uzavření smlouvy, provozuje podnikatelskou činnost v jiném oboru nebo nemá na základě práva dohledu nebo občanského práva oprávnění k uzavírání smluv o finančních službách?

7) V případě záporné odpovědi na jednu z otázek 6. a) nebo b):

Je nutné čl. 16 odst. 1 směrnice [2011/83] vykládat v tom smyslu, že leasingové smlouvy, jejichž předmětem jsou motorová vozidla, s vyúčtováním počtu najetých kilometrů (jak jsou popsány v bodě II. 5. výše) spadají pod tuto výjimku?

8) Jedná-li se v případě leasingových smluv, jejichž předmětem jsou motorová vozidla, s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, – jak jsou popsány výše v bodě 5 – o smlouvy o finančních službách:

a) Existuje smlouva uzavřená na dálku ve smyslu čl. 2 písm. a) směrnice [2002/65] a čl. 2 bodu 7 směrnice [2011/83] také v případě, kdy při sjednávání smlouvy došlo k osobnímu kontaktu pouze s osobou, která pro obchodníka iniciuje uzavírání smluv se spotřebiteli, ale která sama nemá oprávnění k zastupování při uzavírání dotyčných smluv?

Pokud ano:

b) Platí to i v případě, kdy osoba, která iniciuje uzavření smlouvy, podniká v jiném oboru nebo nemá na základě práva dohledu nebo občanského práva oprávnění k uzavírání smluv o finančních službách?“

B. Věc C-47/21

59. Dne 12. dubna 2017 uzavřel F. F. jako spotřebitel úvěrovou smlouvu s C. Bank AG ve výši 15 111,70 eura na koupi ojetého motorového vozidla pro soukromou potřebu.

60. Prodejce automobilů, od kterého F. F. vozidlo koupil, působil jako zprostředkovatel úvěru při přípravě a uzavírání úvěrové smlouvy pro C. Bank a použil standardní formulář smlouvy, který banka poskytla. Kupní cena činila 14 880 eur. Po odečtení zálohy ve výši 2 000 eur měl být zůstatek ve výši 12 880 eur financován prostřednictvím půjčky. Tato úvěrová smlouva stanovila splácení v 60 měsíčních splátkách spolu s konečnou platbou ve stanovené výši.

61. Obsahuje tato ujednání [23]:

„Právo odstoupit od smlouvy

Dlužník může odstoupit od smlouvy bez udání důvodů do 14 dnů. Lhůta začíná plynout po uzavření smlouvy, nikoli však dříve, než dlužník obdrží veškeré povinné informace podle § 492 odst. 2 BGB (např. informace o druhu úvěru, jistině, době platnosti smlouvy).[…]“

[23] – Tato doložka odpovídá zákonnému vzoru uvedenému v příloze 7 EGBGB, na kterou odkazuje čl. 247 § 6 odst. 2 věta třetí EGBGB.

62. Vlastnictví vozidla bylo převedeno na C. Bank formou ručení za splacení úvěru. Po vyplacení úvěru F. F. řádně platil dohodnuté měsíční splátky. Dne 1. dubna 2020 od úvěrové smlouvy odstoupil. C. Bank jeho odstoupení odmítla.

63. V žalobě u předkládajícího soudu se F. F. po navrácení vozidla C. Bank domáhá vrácení měsíčních splátek, které zaplatil, a zálohy, kterou uhradil prodejci automobilů, tedy 10 110,11 eura. Požaduje také stanovení, že C. Bank byla s převzetím vozidla v prodlení. F. F. namítá, že jeho odstoupení je platné, protože lhůta pro odstoupení od smlouvy ještě nezačala běžet z důvodu nejasnosti informací týkajících se práva na odstoupení a nesprávných povinných údajů, které mu byly poskytnuty.

64. C. Bank uvádí, že žaloba by měla být zamítnuta jako neopodstatněná. Tvrdí, že poskytla F. F. všechny povinné informace prostřednictvím zákonného vzoru, takže tyto informace musí být považovány za správné v souladu s čl. 247 § 6 odst. 2 větou první a třetí EGBGB. Odstoupení od smlouvy ze strany F. F. je tedy opožděné. C. Bank podpůrně tvrdí, že jednání F. F. představuje zneužití práva.

65. Zaprvé se předkládající soud táže, zda je vnitrostátní právní úprava, která stanovila domněnku zákonnosti, slučitelná se směrnicí 2008/48 a zda je povinen od použití této právní úpravy upustit, pokud to považuje za vhodné. C. Bank sice použila zákonný vzor, ale učinila tak nesprávně, jelikož poskytla také informace o spojených smlouvách, které nejsou pro F. F. relevantní, protože žádnou takovou smlouvu neuzavřel. Vzhledem k tomu, že kritéria, která pro zjištění existence zneužití práva stanovil Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr), jsou v projednávané věci splněna, F. F. nemůže tvrdit, že se domněnka zákonnosti neuplatní. Předkládající soud rovněž uvádí stejné úvahy, jaké jsou uvedeny v bodech 50 a 51 tohoto stanoviska.

66. Zadruhé předkládající soud požaduje upřesnění, pokud jde o informace, které musí smlouvy o spotřebitelském úvěru obsahovat na základě čl. 10 odst. 2 písm. l), r) a t) směrnice 2008/48. Klade si otázku, zda skutečnost, že poskytnuté informace jsou pouze neúplné nebo věcně nesprávné, může bránit začátku běhu lhůty pro odstoupení od smlouvy.

67. Zatřetí se předkládající soud v podstatě táže, zda uplatnění práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru může být promlčeno z důvodu porušení zásady dobré víry zakotvené v § 242 BGB.

68. Začtvrté se předkládající soud táže, zda a za jakých podmínek může být výkon práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru zneužitím práva. Úvahy předkládajícího soudu v tomto ohledu jsou uvedeny v bodě 54 tohoto stanoviska.

69. Zapáté předkládající soud žádá o objasnění, pokud jde o právo spotřebitele na vrácení zaplacených měsíčních splátek za okolností, kdy je úvěrová smlouva, od níž odstoupil, spojena se smlouvou o prodeji zboží. Podle názoru Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) vnitrostátní právo [24] stanoví, že pokud spotřebitel odstoupí od úvěrové smlouvy spojené se smlouvou o koupi motorového vozidla, může věřitel [25] odmítnout vrácení měsíčních splátek a případně zálohy, dokud mu nebude vozidlo vráceno nebo dokud spotřebitel nepředloží důkaz, že tak učinil. Pokud jde o občanskoprávní řízení, Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr), který analogicky použil § 322 odst. 2 BGB, se domnívá, že v důsledku tohoto požadavku na předchozí vrácení zboží, jakmile spotřebitel uplatní své právo na odstoupení od smlouvy, je žaloba na zaplacení proti

[24] – Ustanovení § 358 odst. 4 věty první BGB ve spojení s § 357 odst. 4 větou první BGB.

[25] – Viz § 358 odst. 4 věta pátá BGB.

věřiteli opodstatněná pouze tehdy, pokud spotřebitel buď vyzval věřitele, aby převzal toto motorové vozidlo zpět, a učinil tak věřiteli „účinnou nabídku“ ve smyslu článku 294 BGB, nebo pokud spotřebitel doloží, že vozidlo věřiteli vrátil.

70. Předkládající soud má pochybnosti o slučitelnosti jak požadavku předchozího navrácení, tak jeho procesních důsledků s účinností práva na odstoupení od smlouvy stanoveného v čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/48. Uplatnění práva na odstoupení od smlouvy by bylo v praxi značně omezené, pokud by spotřebitel musel vrátit vozidlo před tím, než by byl oprávněn podat žalobu na vrácení splátek úvěru. Kromě toho si předkládající soud klade otázku, zda má čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/48 přímý účinek, takže by měl od použití výše uvedeného vnitrostátního ustanovení upustit.

71. Zašesté předkládající soud, který tvoří samosoudce, uvádí, že z judikatury Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) vyplývá, že podle vnitrostátních procesních pravidel není samosoudce oprávněn podat Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU a musí v takovém případě postoupit řízení soudu složenému z několika soudců. Klade si otázku, zda jsou tato pravidla slučitelná s článkem 267 SFEU, a pokud ne, zda by měla být nepoužitelná.

72. Za těchto podmínek se Landgericht Ravensburg (zemský soud, Ravensburg) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky, přičemž text otázek 1, 3 a 4 je identický s otázkami položenými ve věci C-38/21:

„1) […]

Nezávisle na odpovědi na výše uvedené otázky 1.a) a b):

2) K povinným informacím podle čl. 10 odst. 2 směrnice [2008/48]:

a) (otázka 2(a) byla stažena)

b) K čl. 10 odst. 2 písm. r) směrnice [2008/48]:

aa) Musí být toto ustanovení vykládáno v tom smyslu, že informace obsažené v úvěrové smlouvě týkající se odškodnění za předčasné splacení úvěru hrazeného při předčasném ukončení smlouvy musí být natolik přesné, aby spotřebitel mohl výši hrazeného odškodnění vypočítat alespoň přibližně?

(v případě kladné odpovědi na předchozí otázku)

bb) Brání čl. 10 odst. 2 písm. r) a čl. 14 odst. 1 druhá věta směrnice [2008/48] vnitrostátní právní úpravě, podle níž v případě poskytnutí neúplných informací ve smyslu čl. 10 odst. 2 písm. r) směrnice 2008/48 začíná lhůta pro odstoupení od smlouvy přesto běžet okamžikem uzavření smlouvy a zaniká pouze nárok věřitele na odškodnění za předčasné splacení úvěru?

c) Je třeba čl. 10 odst. 2 písm. l) směrnice [2008/48] vykládat v tom smyslu, že úroková sazba použitelná v případě opožděných plateb platná při uzavření úvěrové smlouvy musí být sdělena jako absolutní číslo, přinejmenším ale musí být jako absolutní číslo uvedena platná referenční úroková sazba (v tomto případě základní úroková sazba podle § 247 [BGB]), ze které se navýšením (v tomto případě o pět procentních bodů podle § 288

odst. 1 věty druhé BGB) vypočte platná úroková sazba použitelná v případě opožděných plateb, a musí být spotřebitel informován o referenční úrokové sazbě (základní úrokové sazbě) a její variabilitě?

d) Je třeba čl. 10 odst. 2 písm. t) směrnice [2008/48] vykládat v tom smyslu, že v textu úvěrové smlouvy musí být sděleny podstatné formální předpoklady pro přístup k mimosoudnímu urovnávání stížností a prostředků nápravy?

V případě kladné odpovědi na alespoň jednu z výše uvedených otázek 2. a) až d):

e) Je třeba čl. 14 odst. 1 druhou větu písm. b) směrnice [2008/48] vykládat v tom smyslu, že lhůta pro odstoupení od smlouvy začíná běžet pouze tehdy, pokud byly informace podle čl. 10 odst. 2 směrnice [2008/48] poskytnuty v úplné a správné podobě?

Pokud ne:

f) Jaká kritéria jsou relevantní pro počátek běhu lhůty pro odstoupení od smlouvy navzdory neúplným nebo nesprávným informacím?

V případě kladné odpovědi na výše uvedené otázky 1. a) a/nebo alespoň jednu z otázek 2. a) až d):

3) […]

4) […]

5) Nezávisle na odpovědi na výše uvedené otázky:

a) je slučitelné s unijním právem, a zejména s právem na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 první věty směrnice [2008/48], pokud na základě vnitrostátního práva v případě úvěrové smlouvy vázané na kupní smlouvu po účinném uplatnění práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 první věty směrnice [2008/48]

aa) se nárok spotřebitele vůči věřiteli na vrácení uhrazených splátek stává splatným teprve tehdy, pokud věřiteli zakoupenou věc vydal nebo poskytl důkaz, že věc věřiteli odeslal?

bb) žaloba spotřebitele na vrácení jím uhrazených splátek po vydání předmětu koupě musí být zamítnuta jako neopodstatněná, pokud se věřitel s přijetím předmětu koupě nedostal do prodlení?

Pokud ne:

b) Vyplývá z unijního práva, že vnitrostátní pravidla popsaná v bodech a) písm. aa) nebo bodech a) písm. bb) nejsou použitelná?

Nezávisle na odpovědi na výše uvedené otázky 1. až 5.:

6) Je § 348a odst. 2 bod 1 ZPO (Zivilprozessordnung) (občanský soudní řád), v rozsahu, v němž se tato úprava vztahuje i na vydávání usnesení o předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 267 odst. 2 SFEU, neslučitelný s oprávněním vnitrostátních soudů předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle stejného ustanovení, a nelze jej tedy použít na vydávání předkládacích usnesení?“

C. Věc C-232/21

73. Skutkové okolnosti této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se značně překrývají s těmi ve věci C-47/21. Po žádostech o úvěr ze dne 30. června 2017, 28. března 2017, 26. ledna 2019 a 31. ledna 2012 uzavřeli CR, AY, ML a BQ jako spotřebitelé s Volkswagen Bank GmbH (v případě CR) nebo s její pobočkou Audi Bank úvěrové smlouvy s jistinou 21 418,66 eura, 28 671,25 eura, 18 972,74 eura a 30 208,10 eura. Každá z těchto úvěrových smluv byla určena k financování nákupu ojetého motorového vozidla pro soukromé použití. Prodejní cena vozidel zakoupených CR, AY, ML a BQ činila 30 490 eur, 31 920 eur, 28 030 eur a 27 750 eur. CR, AY a ML prodejcům automobilů složili zálohy a doplatek kupní ceny spolu s životním a invalidním pojištěním financovali svými úvěry. BQ žádnou zálohu nesložil a prostřednictvím úvěru uhradil celou kupní cenu vozidla včetně životního a invalidního pojištění.

74. Úvěrové smlouvy obsahují ustanovení totožná nebo velmi podobná ustanovením uvedeným v bodě 61 tohoto stanoviska.

75. Prodejci automobilů, od kterých byla vozidla nakoupena, vystupovali jako zprostředkovatelé úvěru v souvislosti s přípravou a uzavíráním úvěrových smluv pro banku a využívali standardní formulář smlouvy poskytovaný těmito bankami. Splátky úvěru měly být spláceny ve 48 (v případě CR a AY), 36 (v případě ML) a 60 (v případě BQ) měsíčních splátkách. CR, AY, ML a BQ byli také povinni provést závěrečnou platbu ve stanovené výši.

76. Po vyplacení úvěru CR, AY, ML a BQ řádně spláceli dohodnuté měsíční splátky. Dne 31. března 2019, 13. června 2019, 16. září 2019 a 20. září 2020 však od svých úvěrových smluv odstoupili. CR, ML a BQ nabídli vrácení vozidla do sídla banky výměnou za současné proplacení jimi provedených plateb. BQ splatil půjčku v plné výši. Volkswagen Bank a Audi Bank všechny tyto pokusy o odstoupení odmítly.

77. CR, AY, ML a BQ podali k předkládajícímu soudu proti Volkswagen Bank a Audi Bank žaloby. Tvrdí, že lhůta pro odstoupení od smlouvy ke dni, kdy odstoupili od příslušných úvěrových smluv, nezačala běžet, jelikož jim nebyly řádně sděleny informace o právu na odstoupení od smlouvy a další povinné informace. CR požaduje mimo jiné současně s vrácením vozidla nebo alternativně po něm vrácení měsíčních splátek, které uhradil, spolu se zálohou zaplacenou prodejci. Domáhá se rovněž určení, že ode dne odstoupení od smlouvy není povinen hradit úroky a splátky jistiny a že je banka v prodlení s převzetím vozidla. Nároky ML jsou v podstatě stejné s nároky CR. AY v zásadě požaduje určení, že ode dne odstoupení již neručí za úroky nebo kapitál ze své půjčky. BQ se především domáhá vrácení zaplacených měsíčních splátek a určení, že je banka v prodlení s převzetím vozidla.

78. Volkswagen Bank a Audi Bank primárně uvádí, že žaloby by měly být zamítnuty jako neopodstatněné. Uvádí, že s využitím zákonného vzoru poskytly CR, AY, ML a BQ všechny povinné informace, a že tak uplynula 14denní lhůta pro odstoupení od smlouvy. V případě CR a AY tito podpůrně argumentují tím, že odstoupení je promlčeno a že oprávněně očekávaly, že tito spotřebitelé již své právo na odstoupení neuplatní poté, co vozidla použili a pravidelně platili své měsíční splátky. V případě ML a BQ rovněž uvádí, že nejsou s převzetím vozidel v prodlení, jelikož jim tito spotřebitelé nepředložili skutečnou nabídku ve smyslu článku 294 BGB.

79. Předkládající soud poznamenává, že podle Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) je třeba otázky promlčení a zneužití práva na odstoupení posuzovat především s ohledem na smlouvy, které strany již plně splnily.

80. Za těchto okolností se Landgericht Ravensburg (zemský soud, Ravensburg), opírající se o úvahy v zásadě podobné těm, které jsou uvedeny v bodech 65 až 71 tohoto stanoviska, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky, přičemž text otázek 1, 3 a 4 až 6 je téměř totožný s otázkami položenými ve věci C-47/21:

„1) […]

2) K povinným informacím podle čl. 10 odst. 2 směrnice [2008/48]:

   a) Je třeba čl. 10 odst. 2 písm. p) směrnice [2008/48] vykládat v tom smyslu, že částka úroku splatná za den, která musí být uvedena v úvěrové smlouvě, musí být vypočtena ze smluvní výpůjční úrokové sazby uvedené ve smlouvě?

   b) […]

   V případě kladné odpovědi na alespoň jednu z otázek 2. a) nebo b):

   c) Je třeba čl. 14 odst. 1 druhou větu písm. b) směrnice [2008/48] vykládat v tom smyslu, že lhůta pro odstoupení od smlouvy začíná běžet pouze tehdy, pokud byly informace podle čl. 10 odst. 2 směrnice [2008/48] poskytnuty v úplné a správné podobě?

   Pokud ne:

   d) Jaká kritéria jsou relevantní pro počátek běhu lhůty pro odstoupení od smlouvy navzdory neúplným nebo nesprávným informacím?

V případě kladné odpovědi na otázky 1. a) nebo na jednu z otázek 2. a) nebo b):

3) K zániku práva na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 první věty směrnice [2008/48]:

   a) […]

   b) […]

   c) […] Platí to také v případě ukončených smluv?

   d) […] Platí to také v případě ukončených smluv?

   e) […]

   f) […]

4) K uznání zneužívajícího výkonu práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 první věty směrnice [2008/48]:

   a) […]

   b) […]

   c) […] Platí to také v případě ukončených smluv?

d) […] Platí to také v případě ukončených smluv?

e) […]

f) […]

5) […]

6) […]“

IV. Řízení před Soudním dvorem

81. Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 22. dubna 2021 byly věci C-38/21 a C-47/21 spojeny pro účely písemné i ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

82. Rozhodnutím ze dne 3. srpna 2021 předkládající soud stáhl otázku 2 písm. a) ve věci C-47/21, přičemž spor v jedné ze dvou věcí v původním řízení byl vyřešen smírnou cestou.

83. Ve věci C-38/21 se předkládající soud předkládacím rozhodnutím ze dne 24. srpna 2021 rozhodl podat dodatek ke své původní žádosti a položit další předběžné otázky.

84. Rozhodnutím ze dne 31. května 2022 Soudní dvůr spojil věc C-232/21 a spojené věci C-38/21 a C-47/21 pro účely ústní části řízení a rozsudku.

85. Písemná vyjádření předložily BMW Bank, C. Bank, Volkswagen Bank a Audi Bank, německá vláda a Evropská komise. Titíž účastníci řízení a CR odpověděli písemně na otázku položenou Soudním dvorem dne 31. května 2022.

86. Na jednání konaném dne 7. září 2022 předložili CR, BMW Bank, C. Bank, Volkswagen Bank a Audi Bank, německá vláda a Komise ústní vyjádření a odpověděli na otázky Soudního dvora.

V. Analýza

87. Soudní dvůr požaduje, aby toto stanovisko zkoumalo následující otázky:

— první otázku ve věcech C-38/21, C-47/21 a C-232/21,

— druhou otázku ve věcech C-38/21, C-47/21 a C-232/21, pokud jde o běh lhůty pro odstoupení od smlouvy v případě, že jsou spotřebiteli poskytnuty neúplné nebo věcně nesprávné informace,

— čtvrtou otázku ve věcech C-38/21, C-47/21 a C-232/21 v míře, ve které s odkazem na chování spotřebitele po jeho odstoupení od smlouvy za účelem omezení výkonu práva na odstoupení od smlouvy předpokládá využití doktríny zneužití práv; a v této souvislosti závažnost skutečnosti, že strany plně splnily smlouvu,

— pátou otázku ve věcech C-47/21 a C-232/21,

— pátou, šestou a sedmou otázku ve věci C-38/21.

88. Abych předkládajícímu soudu poskytl užitečnou odpověď, navrhnu také odpověď na osmou otázku ve věci C-38/21.

89. Moje analýza těchto otázek má dvě části. Nejprve se budu zabývat žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-38/21, počínaje otázkou 5, která se týká povahy leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů. Odpověď na tuto otázku určí, která z dalších otázek vyžaduje odpověď. Poté se budu zabývat otázkami předkládajícího soudu ve věcech C-47/21 a C-232/21.

A. Věc C-38/21

1. K páté otázce ve věci C-38/21

90. Podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda taková leasingová smlouva na motorové vozidlo s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, jako je smlouva dotčená v projednávané žalobě, spadá do působnosti směrnice 2002/65, směrnice 2008/48 nebo směrnice 2011/83.

91. Podle popisu poskytnutého předkládajícím soudem, BMW Bank a německou vládou je účelem takové smlouvy poskytnout nájemci výměnou za platbu měsíčních splátek na dobu dvou až tří let motorové vozidlo s omezením počtu najetých kilometrů. Pokud po uplynutí této doby počet ujetých kilometrů překročí sjednaný počet, zaplatí nájemce pronajímateli náhradu. Naopak, pokud je počet ujetých kilometrů nižší, než bylo sjednáno, nájemce obdrží náhradu od pronajímatele. Nájemce nese po celou dobu trvání smlouvy riziko ztráty, poškození a jiného znehodnocení vozidla, a proto musí uzavřít komplexní pojištění. Mimoto nájemci přísluší uplatňovat práva vyplývající z odpovědnosti za vady vozidla vůči třetím osobám, zejména prodejci a výrobci. Smlouva o leasingu s vyúčtováním počtu najetých kilometrů ani žádná samostatná smlouva nezavazují nájemce k odkupu vozidla. A konečně, nájemce nepřebírá žádnou záruku za zbytkovou hodnotu po skončení platnosti smlouvy; ztrátu hodnoty je povinen nahradit pouze v případě, že se při vrácení vozidla zjistí, že jeho stav neodpovídá jeho stáří nebo byl překročen ve smlouvě stanovený maximální počet najetých kilometrů.

92. Pátou otázku ve věci C-38/21 navrhuji řešit ve třech částech. Zaprvé jsem jednoznačně toho názoru, že leasingová smlouva na motorové vozidlo s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, jak je popsána výše, nespadá do působnosti směrnice 2008/48[26]. Článek 2 odst. 1 směrnice 2008/48 se vztahuje na „úvěrové smlouvy“, jak jsou definovány v čl. 3 písm. c) uvedené směrnice. Z článku 2 odst. 2 písm. d) vyplývá, že směrnice 2008/48 se na leasingové smlouvy vztahuje pouze tehdy, když ve smlouvě samotné nebo v jiné samostatné smlouvě stanoví povinnost nájemce odkoupit předmět smlouvy[27]. Leasingové smlouvy lze považovat za úvěrové smlouvy ve smyslu směrnice 2008/48 pouze za těchto jasně definovaných okolností. Z předkládacího rozhodnutí ve věci C-38/21 vyplývá, že ani leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, ani žádná samostatná smlouva neobsahují povinnost odkupu dotčeného motorového vozidla.

93. Nepřijímám argument předkládajícího soudu, že je možné analogicky použít ustanovení směrnice 2008/48, protože leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu ujetých kilometrů jsou obecně koncipovány tak, aby vedly k úplné amortizaci užívání vozidla po dobu trvání leasingu.

[26] – Všichni účastníci řízení, kteří předložili vyjádření ve věci C-38/21, jakož i Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr), tento názor sdílejí.

[27] – Má se za to, že takový závazek existuje, pokud se tak věřitel jednostranně rozhodne. Ve věci C-38/21 BMW Bank uvádí, že takové jednostranné rozhodnutí nemohla přijmout. To přísluší určit předkládajícímu soudu.

K tomuto závěru dospívám z prostého důvodu, že směrnice 2008/48 ze své působnosti jednoznačně vylučuje leasingové smlouvy bez povinnosti odkupu [28]. V každém případě, jak právem uvádí BMW Bank a německá vláda, v projednávané věci neexistuje žádné právní vakuum, které by odůvodnilo analogické použití jiných pravidel.

94. Zadruhé, pokud jde o použití směrnice 2002/65, čl. 1 odst. 1 uvedené směrnice stanoví, že předmětem této směrnice je harmonizace právních a správních předpisů členských států pro uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku [29]. Ustanovení čl. 2 písm. b) směrnice 2002/65 definuje „finanční služb[u]“ jako „jak[ou]koli služb[u] bankovní, úvěrové, pojistné, osobní důchodové, investiční nebo platební povahy“ [30].

95. Sdílím názor německé vlády, že leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, jako je smlouva v projednávané věci, není smlouvou o „službě bankovní povahy“ ve smyslu čl. 2 písm. b) směrnice 2002/65. Uvažovaný typ smlouvy je téměř výlučně nabízen bankami vlastněnými výrobci motorových vozidel, jako je tomu v projednávané věci, nebo podniky specializujícími se na leasing motorových vozidel, jako jsou půjčovny motorových vozidel. Ačkoliv je toto ověření věcí předkládajícího soudu, leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů nejsou běžným obchodním artiklem bank, které by se daly označit za „hlavní“. Skutečnost, že banka je smluvní stranou leasingové smlouvy na motorové vozidlo s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, sama o sobě nepostačuje k tomu, aby byla považována za „službu bankovní povahy“. Jak je vysvětleno níže, aby tomu tak bylo, je nutné, aby dotyčná smlouva plnila funkci financování.

96. Otázkou spíše je, zda taková leasingová smlouva může představovat smlouvu o „služb[ě] […] úvěrové […] povahy“ ve smyslu čl. 2 písm. b) směrnice 2002/65. Vzhledem k tomu, že tato směrnice nedefinuje pojem „úvěr“, lze za účelem jeho výkladu předpokládat odkaz na definici „úvěrové smlouvy“ v čl. 3 písm. c) směrnice 2008/48. S ohledem na tento přístup se leasingové smlouvy, které nestanoví povinnost odkupu, netýkají „služby úvěrové povahy“, jelikož, jak je vysvětleno v bodě 92 tohoto stanoviska, nejde o smlouvy o úvěru ve smyslu směrnice 2008/48. Toto řešení se mi jeví poněkud umělé, protože nelze vyloučit, že normotvůrce při přijímání směrnice 2002/65 přijal širší výklad pojmu úvěr, než jaký později přijal ve směrnici 2008/48.

97. Sdílím názor vyjádřený stranami, které předložily vyjádření ve věci C-38/21, že odpověď na tuto otázku závisí na určení hlavního účelu leasingové smlouvy na motorové vozidlo s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, která nezahrnuje povinnost odkupu motorového vozidla. Podle mého názoru lze mít za to, že se k finanční službě vztahuje, a spadá tedy do působnosti směrnice 2002/65, pouze pokud tato smlouva plní především funkci financování.

98. Sdílím analýzu BMW Bank a německé vlády, že hlavním účelem takové smlouvy je umožnit spotřebiteli používat vozidlo podle vlastního výběru po stanovenou dobu výměnou za zaplacení měsíčního poplatku.

[28] – V tomto smyslu viz a analogicky rozsudek ze dne 18. září 2019, Riel (C-47/18, EU:C:2019:754, bod 43).

[29] – Bod 14 odůvodnění směrnice 2002/65 rovněž uvádí, že směrnice „se vztahuje na veškeré finanční služby, jež mohou být poskytovány na dálku“.

[30] – Tato definice je totožná s definicí uvedenou v čl. 2 odst. 12 směrnice 2011/83, jejíž čl. 3 odst. 3 písm. d) stanoví, že tato směrnice se nevztahuje na smlouvy týkající se finančních služeb.

99. Je pravda, jak tvrdí Komise, že na základě leasingové smlouvy spotřebitel obdrží finanční pomoc k usnadnění užívání zboží nebo majetku. Leasingová smlouva nahrazuje financování daného ujednání, které by musel jinak zajistit spotřebitel. Jak také poněkud nejednoznačně uvádí Komise, taková smlouva představuje prostředek „financování užívání vozidla“.

100. Mám za to, že taková leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, jako je smlouva dotčená v původním řízení, neplní přísně vzato pro spotřebitele funkci financování v tom smyslu, že by mu umožňovala pořídit si vozidlo formou odkladu platby. Pronajímatel kapitál spotřebiteli neposkytuje za tímto účelem. Vozidlo kupuje a je jeho vlastníkem během a po skončení leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, i když si vozidlo vybral spotřebitel. Spotřebitel nenese odpovědnost za plnou amortizaci nákladů, které pronajímatel vynaložil na pořízení vozidla, a provedené platby nutně nemusí tyto náklady kompenzovat. Pronajímatel rovněž nese rizika spojená se zůstatkovou hodnotou vozidla po skončení platnosti smlouvy. Jak správně poznamenává německá vláda, kompenzace v leasingové smlouvě v souvislosti s nadměrným nebo nedostatečným užíváním vozidla nezaručuje pronajímateli výhodu konkrétní zbytkové hodnoty nebo plné amortizace používání tohoto vozidla.

101. Komise rovněž poukazuje na to, že na základě takové smlouvy spotřebitel přebírá práva a povinnosti, které obvykle připadají majiteli vozidla, včetně odpovědnosti za pojistné, náklady na údržbu a daně a riziko ztráty nebo poškození. Spotřebitel je povinen uplatňovat všechna práva z vad i vůči třetím osobám. Tato práva a povinnosti nicméně přetrvávají po celou dobu užívání vozidla, jak je stanoveno v leasingové smlouvě, a jsou omezeny na rizika vyplývající z tohoto užívání, které je v konečném důsledku věcí spotřebitele.

102. Domnívám se proto, že leasingová smlouva na motorové vozidlo s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, která nestanoví povinnost koupě, nespadá do působnosti směrnice 2002/65 [31].

103. Zatřetí se domnívám, že taková smlouva má povahu smlouvy o poskytování služeb ve smyslu směrnice 2011/83, která se vztahuje na „smlouvy uzavírané mezi obchodníky a spotřebiteli“ [32]. Směrnice 2011/83 definuje „smlouvu o poskytování služeb“ jako jakoukoli smlouvu ve smyslu čl. 2 odst. 5 [33], na jejímž základě obchodník poskytuje službu spotřebiteli nebo se zavazuje k jejímu poskytnutí a spotřebitel hradí cenu této služby nebo se zavazuje k její úhradě [34]. Tento typ smluv zjevně zahrnuje smlouvy, jako je smlouva dotčená ve věci C-38/21, jimiž obchodník za úplatu převádí na spotřebitele právo po určitou dobu používat motorové vozidlo [35].

104. Pro úplnost dodávám, že moje analýza mě vede k závěru, že předmětná leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů nesleduje současně účel financování a převodu užívacího práva k vozidlu. Z toho vyplývá, že nesouhlasím s přístupem Komise, podle kterého se směrnice 2002/65 a směrnice 2011/83 použijí souběžně. Tento přístup je v rozporu se dvěma skutečnostmi. Rozsah použití každé směrnice je přesně definován. Existuje jediná a nedělitelná

[31] – Na jednání Komise poněkud váhavě uznala, že předmětná leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů spadá do působnosti uvedené směrnice.

[32] – Článek 3 odst. 1 směrnice 2011/83. Podle čl. 3 odst. 3 písm. d) této směrnice se tato směrnice nevztahuje na smlouvy týkající se finančních služeb.

[33] – Článek 2 odst. 5 směrnice 2011/83 definuje „kupní smlouvu“ jako „smlouv[u], na jejímž základě obchodník převádí vlastnictví zboží spotřebiteli nebo se zavazuje k převedení tohoto vlastnictví a spotřebitel hradí cenu tohoto zboží nebo se zavazuje k její úhradě, včetně smluv majících za předmět zboží i služby“.

[34] – Rozsudek ze dne 31. března 2022, CTS Eventim (C-96/21, EU:C:2022:238, bod 31 a citovaná judikatura). Z článku 2 odst. 6 směrnice 2011/83 vyplývá, že pojem „smlouva o poskytování služeb“ musí být vykládán jako pojem zahrnující veškeré smlouvy, na které se nevztahuje pojem „kupní smlouva“ (rozsudek ze dne 12. března 2020, Verbraucherzentrale Berlin, C-583/18, EU:C:2020:199, bod 22).

[35] – Jak zdůrazňuje bod 100 tohoto stanoviska, sporná leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů nepřevádí vlastnické právo ke zboží. Banka si během trvání a po skončení smlouvy ponechává vlastnictví vozidla.

smlouva, na jejímž základě spotřebitel používá vozidlo výměnou za úhradu poplatku. Současné použití několika směrnic na tuto smlouvu by tedy narušilo právní jistotu a cíl zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele.

105. Za těchto okolností navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na otázku 5 ve věci C-38/21 tak, že leasingové smlouvy na motorová vozidla s vyúčtováním počtu najetých kilometrů s dobou trvání přibližně dva až tři roky, které jsou uzavírány na standardním formuláři, jenž vylučuje právo na řádnou výpověď, a které samy o sobě nebo v samostatné smlouvě nestanoví povinnost spotřebitele odkoupit předmět smlouvy, přičemž se má za to, že taková povinnost existuje pouze, pokud se tak jednostranně rozhodne pronajímatel, a podle nichž musí spotřebitel uzavřít úplné komplexní pojištění vozidla, musí uplatňovat práva z vad vůči třetím osobám (zejména prodejci vozidla a výrobci) a nese riziko ztráty, poškození a jiného znehodnocení, spadají do oblasti působnosti směrnice 2011/83. Nejedná se o úvěrové smlouvy ve smyslu čl. 3 písm. c) směrnice 2008/48, ani o smlouvy o finančních službách ve smyslu čl. 2 bodu 12 směrnice 2011/83 a čl. 2 písm. b) směrnice 2002/65.

2. K šesté otázce ve věci C-38/21

106. Podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda s ohledem na okolnosti, za kterých byla uzavřena sporná leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, popsané v bodě 42 tohoto stanoviska, musí být tato smlouva považována za „smlouvu uzavřenou mimo obchodní prostory“ pro účely čl. 2 odst. 8 směrnice 2011/83. Konkrétně se táže, zda prostory prodejce automobilů, ve kterých spotřebitel podává žádost o pronájem vozidla, mají být považovány za „obchodní prostory“ obchodníka ve smyslu čl. 2 odst. 9 uvedené směrnice, pokud se prodejce na přípravě smlouvy pouze podílí, aniž by měl pravomoc ji uzavřít.

107. Článek 2 odst. 8 písm. a) směrnice 2011/83 definuje „smlouvu uzavřenou mimo obchodní prostory“ jako jakoukoli smlouvu „uzavřen[ou] za současné fyzické přítomnosti obchodníka a spotřebitele na místě, které není obchodními prostorami obchodníka“. Podle čl. 2 odst. 9 písm. a) této směrnice se „obchodními prostorami“ rozumí „veškeré nemovité maloobchodní prostory, kde obchodník trvale provozuje svou činnost“.

108. Z bodu 22 odůvodnění směrnice 2011/83 vyplývá, že pojem „obchodní prostory“ je třeba chápat široce a za takové je třeba považovat prostory osoby, která jedná jménem obchodníka nebo v jeho zastoupení, jak stanoví uvedená směrnice. Článek 2 odst. 2 směrnice 2011/83 definuje „obchodník[a]“ jako fyzickou nebo právnickou osobu bez ohledu na to, zda je v soukromém či veřejném vlastnictví, která jedná, i prostřednictvím jiné osoby jednající jejím jménem nebo v jejím zastoupení, za účelem, který lze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání v souvislosti se smlouvami, na které se vztahuje tato směrnice.

109. Z výše uvedeného lze dovodit, že rozhodujícím kritériem pro to, zda obchodní prostory osoby jednající jako zprostředkovatel, zde prodejce automobilů, lze kvalifikovat jako „obchodní prostory“ obchodníka, je to, zda tato osoba jedná jménem nebo v zastoupení tohoto obchodníka.

110. Podle bodu 16 odůvodnění směrnice 2011/83 nemá tato směrnice za cíl ovlivnit vnitrostátní právní předpisy o právním zastoupení, jako jsou jakákoli pravidla určující osobu, která jedná jménem nebo v zastoupení obchodníka. Z toho vyplývá, že za účelem zodpovězení této otázky přísluší předkládajícímu soudu, aby s ohledem na vnitrostátní právo posoudil právní vztah mezi prodejcem automobilů a bankou za okolností projednávané věci a určil, zda z tohoto vztahu lze dovodit, že první jednal jménem nebo v zastoupení druhého.

111. Bez ohledu na to, že se jedná o otázku vnitrostátního práva, směrnice 2011/83 poskytuje určité indicie, jak by se k této otázce mělo přistupovat. V tomto ohledu, přestože čl. 2 odst. 8 písm. a) směrnice 2011/83 odkazuje na smlouvu, která je „uzavřena“, se mi jeví, že k tomu, aby prostory zprostředkovatele byly považovány za „obchodní prostory“ obchodníka, není nezbytné, aby byl zprostředkovatel konkrétně poučen pro účely uzavření smlouvy se spotřebitelem.

112. Z toho vyplývá, že zapojení zprostředkovatele ve fázi vyjednávání smlouvy je dostatečné k tomu, aby jeho prostory byly považovány za obchodní prostory obchodníka, pokud je toto zapojení dostatečně významné a zahrnuje povinnost zprostředkovatele poskytnout spotřebiteli informace podle článku 5 směrnice 2011/83.

113. Konečně se jeví, že bod 21 odůvodnění směrnice 2011/83 stanoví cíl ustanovení upravujících „smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory“, podle něhož v případě, že se spotřebitel nachází mimo obchodní prostory obchodníka, může být potenciálně vystaven psychologickému nátlaku nebo vůči němu může být využito momentu překvapení bez ohledu na to, zda si návštěvu obchodníka vyžádal [36]. Tato ustanovení zjevně nesměřují k ochraně spotřebitelů, kteří spontánně navštíví prostory, kde mohou očekávat, že jim obchodník učiní nabídku za účelem uzavření smluv. Z toho plyne, že nejsem přesvědčen, že by spotřebitel, který si přeje koupit vozidlo, byl překvapen, kdyby byl při návštěvě provozovny prodejce automobilů napojeného na banku, která nabízí leasingové smlouvy, konfrontován s nabídkami na uzavření takové smlouvy.

114. Za těchto okolností navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na šestou otázku ve věci C-38/21 v tom smyslu, že čl. 2 odst. 9 směrnice 2011/83 je třeba vykládat tak, že obchodní prostory osoby jednající jménem nebo v zastoupení obchodníka ve smyslu definice v čl. 2 odst. 2 je třeba považovat za „obchodní prostory“ tohoto obchodníka. Předkládajícímu soudu přísluší posoudit, zda za zvláštních okolností projednávaného případu a podle vnitrostátního práva jednal zprostředkovatel jménem nebo v zastoupení obchodníka za účelem sjednání nebo uzavření leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů.

3. K sedmé otázce ve věci C-38/21

115. Touto otázkou se předkládající soud táže, zda se výjimka z práva na odstoupení od smlouvy uvedená v čl. 16 písm. l) směrnice 2011/83 vztahuje na takovou leasingovou smlouvu s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, jako je smlouva v původním řízení.

116. Články 9 až 15 směrnice 2011/83 přiznávají spotřebiteli právo odstoupit od smlouvy po uzavření smlouvy na dálku nebo smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory ve smyslu čl. 2 odst. 7 a 8 této směrnice a stanoví podmínky a způsoby pro uplatnění tohoto práva. Článek 16 směrnice 2011/83 obsahuje výjimky z práva na odstoupení od smlouvy, zejména od smluv o pronájmu motorových vozidel, které obsahují konkrétní datum nebo období plnění. Toto ustanovení je třeba vykládat restriktivně, jelikož se odchyluje od unijních pravidel na ochranu spotřebitele [37].

117. Pokud jde zaprvé o otázku, zda leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů jsou smlouvami o poskytování služeb pronájmu motorových vozidel, podle judikatury pojem „služby pronájmu motorových vozidel“ odkazuje na „poskytnutí dopravního prostředku

[36] – Rozsudek ze dne 7. srpna 2018, Verbraucherzentrale Berlin (C-485/17, EU:C:2018:642, body 33 a 34).

[37] – Rozsudek ze dne 14. května 2020, NK (projekt individuálního domu) (C-208/19, EU:C:2020:382, bod 40 a citovaná judikatura).

spotřebiteli“ [38]. Soudní dvůr rovněž rozhodl, že cílem smlouvy o pronájmu motorových vozidel je umožnit přepravu cestujících [39]. S ohledem na tyto skutečnosti by se mohlo na první pohled jevit, že leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, jejímž účelem je zpřístupnění užívání motorového vozidla spotřebiteli, spadá pod pojem „služby poskytování pronájmu motorových vozidel“.

118. Z bodu 49 odůvodnění směrnice 2011/83 však vyplývá, že čl. 16 písm. l) této směrnice sleduje cíl ochrany obchodníků před rizikem souvisejícím s rezervací určitých kapacit, které by v případě dostupnosti práva na odstoupení od smlouvy mohli mít problémy naplnit [40]. Obdobně z judikatury Soudního dvora vyplývá, že cílem čl. 16 odst. l) je zejména chránit některé poskytovatele služeb před nepřiměřeným znevýhodněním následky spojenými s bezplatným zrušením rezervovaných služeb v krátké lhůtě bez udání důvodu [41]. Na rozdíl od Komise nejsem o existenci takového rizika nebo nepřiměřených důsledků v souvislosti s leasingovou smlouvou na motorové vozidlo přesvědčen. Pronajímatel, který zůstává vlastníkem tohoto vozidla, má možnost jej v případě uplatnění práva na odstoupení od smlouvy použít k jiným účelům, jako je pronájem nebo další prodej. Z toho důvodu se domnívám, že výjimka z práva na odstoupení od smlouvy uvedená v čl. 16 písm. l) směrnice 2011/83 se v případě, jako je ten projednávaný před předkládajícím soudem, nepoužije. V této souvislosti rovněž podotýkám, že ze skutečnosti, že se výjimka použije tam, kde smlouva stanoví „konkrétní datum nebo lhůtu plnění“, vyplývá, že záměrem normotvůrce bylo zahrnout pouze krátkodobý pronájem motorových vozidel.

119. Za těchto okolností navrhuji, aby Soudní dvůr na sedmou otázku ve věci C-38/21 odpověděl tak, že čl. 16 písm. l) směrnice 2011/83 je třeba vykládat tak, že výjimka v něm stanovená se nevztahuje na leasingové smlouvy na motorová vozidla s vyúčtováním počtu najetých kilometrů.

4. K osmé otázce ve věci C-38/21

120. Podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda taková leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, jako je smlouva v projednávané věci, může být kvalifikována jako „smlouva uzavřená na dálku“ ve smyslu čl. 2 písm. a) směrnice 2002/65 a čl. 2 odst. 7 směrnice 2011/83, jestliže spotřebitel je v osobním kontaktu pouze se zprostředkovatelem, který smlouvu připravuje a je schopen poskytnout spotřebiteli informace o nabízených službách, ale nemá pravomoc danou smlouvu v zastoupení obchodníka uzavřít.

121. Článek 2 odst. 7 směrnice 2011/83 definuje „smlouvu uzavřenou na dálku“ jako jakoukoli smlouvu uzavřenou mezi obchodníkem a spotřebitelem v rámci organizovaného systému prodeje či poskytování služeb na dálku bez současné fyzické přítomnosti obchodníka a spotřebitele s výhradním použitím jednoho nebo více prostředků dálkové komunikace až do okamžiku uzavření smlouvy, včetně tohoto okamžiku. Článek 2 písm. a) směrnice 2002/65 stanoví velmi podobnou definici [42].

[38] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. března 2005, easyCar (C-336/03, EU:C:2005:150, body 23, 26 a 27), a ze dne 12. března 2020, Verbraucherzentrale Berlin (C-583/18, EU:C:2020:199, bod 30).

[39] – Rozsudek ze dne 12. března 2020, Verbraucherzentrale Berlin, (C-583/18, EU:C:2020:199, bod 34).

[40] – Rozsudek ze dne 31. března 2022, CTS Eventim (C-96/21, EU:C:2022:238, bod 44).

[41] – Viz analogicky rozsudek ze dne 10. března 2005, easyCar (C-336/03, EU:C:2005:150, bod 28).

[42] – Svou analýzu omezuji na čl. 2 odst. 7 směrnice 2011/83, jelikož podle mého názoru se směrnice 2002/65 na dotčenou leasingovou smlouvu s vyúčtováním počtu najetých kilometrů nevztahuje.

122. Podle mého názoru není smlouva uzavřena s „výhradním“ použitím jednoho nebo více prostředků komunikace na dálku „až do okamžiku“ jejího uzavření, pokud je jménem nebo v zastoupení obchodníka do sjednání této smlouvy zapojen zprostředkovatel tak, že v rámci sjednávání smlouvy spotřebiteli v jeho přítomnosti poskytne podrobné informace o obsahu smlouvy a zodpoví jeho otázky.

123. Ustanovení čl. 2 odst. 2 směrnice 2011/83 definuje obchodníka jako každou osobu, která jedná jeho jménem nebo v jeho zastoupení. Nejeví se mi jako rozhodující, že tato osoba nemá pravomoc jednat jménem nebo v zastoupení obchodníka za účelem uzavření smlouvy, postačuje účast v této funkci ve fázi sjednávání. V tomto ohledu z bodu 20 odůvodnění směrnice 2011/83 vyplývá, že ačkoli se definice smlouvy uzavřené na dálku vztahuje také na situace, kdy spotřebitel za účelem získání informací o zboží nebo službách navštíví obchodní prostory a smlouvu následně sjedná a uzavře na dálku, smlouva sjednaná v obchodních prostorách obchodníka a uzavřená pomocí prostředků komunikace na dálku se nepovažuje za smlouvu uzavřenou na dálku.

124. Ze skutečností předložených předkládajícím soudem v projednávané věci vyplývá, že prodejce automobilů za přítomnosti VK vypočítal různé prvky leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů (dobu leasingu, akontaci a výši měsíčních splátek), projednal je s VK a byl oprávněn a schopen odpovědět VK na všechny otázky. Za těchto okolností by bylo možné mít za to, že VK nejen shromažďoval informace o leasingové smlouvě s vyúčtováním počtu najetých kilometrů, ale „fyzicky“ se podílel na sjednávání této smlouvy s prodejcem automobilů, kterou tedy nelze považovat za smlouvu uzavřenou na dálku. Předkládajícímu soudu přísluší, aby s ohledem na vnitrostátní právo a konkrétní okolnosti případu určil, zda byl prodejce oprávněn jednat jménem nebo v zastoupení banky alespoň pro účely sjednání sporné leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů a zda rozsah zapojení tohoto prodejce může představovat sjednávání.

125. Pro úplnost podotýkám, že předkládající soud neuvádí, zda byla smlouva uzavřena v rámci „organizovaného systému prodeje či poskytování služeb na dálku“[43]. Je opět věcí tohoto soudu, aby přítomnost tohoto faktoru ověřil.

126. Navrhuji proto, aby Soudní dvůr odpověděl na osmou otázku ve věci C-38/21 tak, že čl. 2 odst. 7 směrnice 2011/83 je třeba vykládat tak, že smlouvu nelze kvalifikovat jako smlouvu uzavřenou na dálku, pokud se osoba, která jedná jménem nebo v zastoupení obchodníka, účastní sjednávání této smlouvy za fyzické přítomnosti spotřebitele. Předkládajícímu soudu přísluší posoudit, zda za zvláštních okolností projednávaného případu a podle vnitrostátního práva jednal zprostředkovatel jménem nebo v zastoupení obchodníka za účelem sjednání leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů.

5. Dílčí závěr

127. Pokud by předkládající soud na základě odpovědí, které obdržel od Soudního dvora, shledal, že předmětná leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů představuje smlouvu uzavřenou mimo obchodní prostory nebo smlouvu uzavřenou na dálku a že výjimka z práva na

[43] – Viz čl. 2 odst. 7 směrnice 2011/83.

odstoupení od smlouvy stanovená v čl. 16 písm. l) směrnice 2011/83 se na tuto smlouvu nevztahuje, měl by v zásadě dojít k závěru, že VK tohoto práva požíval na základě čl. 9 odst. 1 této směrnice [44].

128. Za těchto okolností by bylo ještě nutné, aby předkládající soud ověřil, zda VK toto právo uplatnil ve lhůtě stanovené v čl. 9 odst. 2 směrnice 2011/83, případně ve spojení s článkem 10 této směrnice. Vzhledem k tomu, že nelze vyloučit, že VK takového práva na odstoupení od smlouvy požíval, třetí a čtvrtá otázka položená předkládajícím soudem ve věci C-38/21 jsou pro vyřešení sporu v původním řízení relevantní [45]. Pokud jde o odpověď na čtvrtou otázku ve věci C-38/21, o jejíž posouzení mě Soudní dvůr požádal, odkazuji na své posouzení odpovídající otázky ve věcech C-47/21 a C-232/21, uvedené v bodech 149 až 158 tohoto stanoviska.

B. Věci C-47/21 a C-232/21

1. K první otázce ve věcech C-47/21 a C-232/21

129. Podstatou první otázky ve věcech C-47/21 a C-232/21 je, zda směrnice 2008/48 brání vnitrostátní právní úpravě, která zakládá právní domněnku, že obchodník povinnost informovat spotřebitele o právu na odstoupení od smlouvy splní tím, že do smlouvy zahrne ustanovení odpovídající zákonnému vzoru, který nesplňuje požadavky uvedené směrnice. Musí v takovém případě předkládající soud od použití této vnitrostátní úpravy upustit?

130. Pokud jde o první část otázky, každá úvěrová smlouva dotčená ve věcech C-47/21 a C-232/21 obsahuje ustanovení o tom, že lhůta pro odstoupení od smlouvy začíná běžet po uzavření smlouvy, ale ne dříve, než dlužník obdržel všechny povinné informace, na které odkazuje § 492 odst. 2 BGB. Uvedené ustanovení odkazuje na čl. 247 § 6 až § 13 EGBGB, který odkazuje na jiná ustanovení BGB. Ustanovení tohoto typu je pro všechny praktické účely totožné s ustanovením, o kterém Soudní dvůr v rozsudku ve věci Kreissparkasse Saarlouis rozhodl, že je v rozporu s čl. 10 odst. 2 písm. p) směrnice 2008/48 [46].

131. Ustanovení ve výše uvedených úvěrových smlouvách rovněž odpovídá vzoru uvedenému v tehdy platné verzi přílohy 7 EGBGB [47]. Článek 247 § 6 odst. 2 věta třetí a čl. 247 § 12 odst. 1 věta třetí EGBGB zakládají domněnku zákonnosti, podle níž platí, že pokud smlouva obsahuje doložku odpovídající tomuto vzoru, splňuje zákonné požadavky na poskytnutí informace o právu na odstoupení od smlouvy.

132. Pokud jde o informace, na které odkazuje článek 10 směrnice 2008/48, Soudní dvůr rozhodl, že čl. 10 odst. 2 písm. p) této směrnice brání úvěrové smlouvě odkazující na vnitrostátní ustanovení, které samo odkazuje na jiná vnitrostátní právní ustanovení. Z toho vyplývá, že

[44] – Pokud by předkládající soud naopak zjistil, že předmětná leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů nepředstavuje smlouvu uzavřenou mimo obchodní prostory ani smlouvu uzavřenou na dálku, nebo že takovou smlouvu představuje, ale že se na ni vztahuje výjimka z práva na odstoupení od smlouvy stanovená v čl. 16 odst. l) směrnice 2011/83, měl by v zásadě dojít k závěru, že VK tohoto práva nepožíval.

[45] – Předkládající soud v dodatku ke své původní žádosti uvádí, že pokud by Soudní dvůr dospěl k závěru, že předmětná leasingová smlouva s vyúčtováním počtu najetých kilometrů nespadá do působnosti směrnice 2008/48, první a druhá otázka položená ve věci C-38/21 již nejsou relevantní.

[46] – Viz poznámka pod čarou 16 tohoto stanoviska.

[47] – V rozhodné době vzor uvedený v příloze 7 EGBGB nespecifikoval všechny informace, které měly být dlužníkovi poskytnuty, ale pouze odkazoval na § 492 odst. 2 BGB.

vnitrostátní právní úprava zakládající domněnku zákonnosti, jak je popsána v bodě 131 tohoto stanoviska, je s uvedenou směrnicí rovněž neslučitelná. Většina účastníků řízení před Soudním dvorem zjevně tento názor sdílí. Německá vláda dokonce ve svých písemných vyjádřeních i na jednání poukázala na to, že zákonný vzor uvedený v příloze 7 EGBGB byl s účinností od 15. června 2021 změněn tak, aby odpovídal výkladu, který Soudní dvůr přijal v rozsudku ve věci Kreissparkasse Saarlouis [48].

133. Druhá část této otázky se týká právních důsledků zjištění, že domněnka zákonnosti stanovená v čl. 247 § 6 odst. 2 třetí větě a čl. 247 § 12 odst. 1 třetí větě EGBGB je se směrnicí 2008/48 neslučitelná.

134. V souladu s ustálenou judikaturou platí, že výklad pravidla unijního práva ze strany Soudního dvora objasňuje a upřesňuje význam a dosah tohoto pravidla tak, jak musí být nebo mělo být chápáno a používáno od okamžiku svého vstupu v platnost. Soudy musí takto vyložené pravidlo použít i na právní vztahy vzniklé po vstupu tohoto pravidla v platnost a před rozsudkem rozhodujícím o žádosti o výklad, pokud jsou kromě toho splněny podmínky umožňující předložit příslušným soudům spor týkající se použití uvedeného pravidla [49]. Podle ustálené judikatury je povinností vnitrostátních soudů v co možná největším rozsahu vykládat své vnitrostátní právo způsobem, který je v souladu s unijním právem, a přiznat jednotlivcům možnost domoci se nápravy, pokud jsou jejich práva dotčena porušením unijního práva přičitatelným členskému státu [50]. V tomto smyslu se vnitrostátní soud nemůže platně domnívat, že vnitrostátní ustanovení nelze vyložit v souladu s unijním právem pouze z toho důvodu, že toto ustanovení bylo předtím konstantně vykládáno v rozporu s unijním právem [51].

135. Povinnost vnitrostátního soudu odvolávat se při výkladu a použití příslušných pravidel vnitrostátního práva na obsah směrnice je však omezena obecnými právními zásadami. Nemůže navíc sloužit jako základ pro výklad vnitrostátního práva *contra legem* [52]. V projednávaných věcech předkládající soud uvádí, že Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) rozhodl, že výklad dotčených vnitrostátních ustanovení v souladu se směrnicí 2008/48 není možný, a byl by tedy *contra legem*. C. Bank, Volkswagen Bank, Audi Bank a německá vláda tento názor podporují.

136. Pokud vnitrostátní soud povolaný v rámci výkonu své pravomoci k aplikaci ustanovení unijního práva nemůže vyložit vnitrostátní právní úpravu v souladu s požadavky unijního práva, má ve světle zásady přednosti unijního práva povinnost zajistit plný účinek těchto ustanovení tak, že na základě své vlastní pravomoci podle potřeby upustí od použití jakéhokoli odporujícího ustanovení vnitrostátních právních předpisů, i když je pozdějšího data, aniž musí nejprve žádat o jeho odstranění legislativní cestou nebo jakýmkoliv jiným ústavním postupem či na toto odstranění čekat [53]. Ustanovení unijního práva, které nemá přímý účinek, se však nelze jako takového dovolávat v rámci sporu, na který se vztahuje unijní právo, za účelem vyloučení použití ustanovení vnitrostátního práva, které je s ním v rozporu [54].

48 – Viz poznámka pod čarou 16 tohoto stanoviska.

49 – Rozsudek ze dne 5. září 2019, Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665, bod 53 a citovaná judikatura).

50 – Rozsudek ze dne 18. ledna 2022, Thelen Technopark Berlin (C-261/20, EU:C:2022:33, bod 26 a citovaná judikatura).

51 – Rozsudek ze dne 5. září 2019, Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665, bod 55).

52 – Rozsudek ze dne 18. ledna 2022, Thelen Technopark Berlin (C-261/20, EU:C:2022:33, bod 28 a citovaná judikatura).

53 – Rozsudek ze dne 24. června 2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, bod 58 a citovaná judikatura).

54 – Tamtéž, bod 62.

137. V projednávaných věcech není nutné určit, zda mají sporná ustanovení směrnice 2008/48 přímý účinek. Jak Soudní dvůr nedávno zopakoval v rozsudku ve věci Thelen Technopark Berlin [55] a jak uvedly C. Bank, Volkswagen Bank, Audi Bank, německá vláda a Komise ve svých písemných vyjádřeních, podle ustálené judikatury nemůže směrnice sama o sobě ukládat jednotlivci povinnosti, a není tudíž možno se jí jako takové vůči jednotlivci dovolávat u vnitrostátního soudu. Vzhledem k tomu, že spory v původním řízení jsou mezi spotřebiteli a bankami v soukromém vlastnictví, předkládající soud nemůže mít povinnost od použití dotčených vnitrostátních ustanovení upustit pouze s odkazem na směrnici 2008/48.

138. Jak v písemném vyjádření uvádí Komise, Spolkové republice Německo nicméně může vzniknout mimosmluvní odpovědnost z důvodu, že její vnitrostátní právní předpisy jsou v rozporu se směrnicí 2008/48. Jak Soudní dvůr rovněž připomněl v rozsudku ve věci Thelen Technopark Berlin [56], strana poškozená nesouladem vnitrostátního práva s unijním právem by se za účelem dosažení přiměřené náhrady za jakoukoli ztrátu nebo škodu, kterou v důsledku toho utrpí, mohla dovolávat judikatury vzešlé z rozsudku ve věci Francovich a další [57].

139. S ohledem na výše uvedené Soudnímu dvoru navrhuji na první otázku ve věcech C-47/21 a C-232/21 odpovědět tak, že čl. 10 odst. 2 písm. p) směrnice 2008/48 ve spojení s čl. 14 odst. 1 uvedené směrnice je třeba vykládat v tom smyslu, že brání takovým vnitrostátním pravidlům, jako jsou pravidla dotčená v původním řízení, která stanoví domněnku zákonnosti, podle níž platí, že pokud úvěrová smlouva obsahuje doložku odpovídající zákonnému vzoru, je tato doložka v souladu s vnitrostátními zákonnými požadavky na informace o právu na odstoupení od smlouvy, ačkoli nesplňuje požadavky čl. 10 odst. 2 písm. p) uvedené směrnice. Vnitrostátní soud projednávající spor mezi soukromými osobami není pouze na základě unijního práva povinen upustit od použití takových vnitrostátních pravidel, i když jsou v rozporu s čl. 10 odst. 2 písm. p) směrnice 2008/48, aniž je tím dotčeno právo strany, která byla v důsledku nesouladu vnitrostátního práva s právem unijním poškozena, požadovat náhradu škody z toho vyplývající.

140. S ohledem na navrhovanou odpověď na tuto otázku není podle mého názoru nutné rozhodovat o žádosti německé vlády, aby byly účinky rozsudku Soudního dvora omezeny na datum jeho vyhlášení. Lze poznamenat, že tento požadavek je činěn pro případ, že by Soudní dvůr shledal, že „pojem domněnky zákonnosti jako takové, to znamená bez ohledu na to, zda se tato domněnka použije za podmínek slučitelných s články 10 a 14 směrnice [2008/48], je v rozporu s unijním právem“ nebo že domněnka by neměla být uplatněna, protože je v rozporu s čl. 10 odst. 2 písm. p) směrnice 2008/48, který je přímo použitelný. Ani jedna z těchto dvou situací zde nenastává.

2. Odpověď na druhou otázku ve věcech C-47/21 a C-232/21

141. Druhá otázka, která je rozdělena do několika podotázek, se týká informací, které musí smlouva o spotřebitelském úvěru obsahovat podle čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48. Předkládající soud se mimo jiné táže, zda lhůta pro odstoupení od smlouvy začíná běžet v souladu s čl. 14 odst. 1 této směrnice pouze tehdy, jsou-li poskytnuté informace úplné a správné. Pokud tomu tak není, táže se na kritéria, která určují, od kdy se má za to, že lhůta pro odstoupení začíná běžet.

[55] – Rozsudek ze dne 18. ledna 2022, Thelen Technopark Berlin (C-261/20, EU:C:2022:33, bod 32 a citovaná judikatura).

[56] – Tamtéž (bod 41 a citovaná judikatura).

[57] – Rozsudek ze dne 19. listopadu 1991, Francovich a další (C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428).

142. Cílem požadavku jasně a stručně zahrnout informace uvedené v čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 do úvěrové smlouvy je umožnit spotřebitelům seznámit se se svými právy a povinnostmi, které z ní vyplývají [58]. Znalost a dobré porozumění těmto informacím ze strany spotřebitelů jsou nezbytné pro řádné plnění smlouvy a zejména pro výkon práv spotřebitele, včetně práva na odstoupení od ní [59]. Jak Soudní dvůr uvedl v rozsudku ve věci Kreissparkasse Saarlouis, tento požadavek přispívá k dosažení cíle směrnice 2008/48 spočívajícího v provedení úplné a nezbytné harmonizace v celé řadě klíčových oblastí ve vztahu k spotřebitelským úvěrům, která je považována za nezbytnou pro zajištění vysoké a rovnocenné úrovně ochrany zájmů všech spotřebitelů v Evropské unii a pro usnadnění vzniku dobře fungujícího vnitřního trhu spotřebitelských úvěrů [60].

143. Jak ve svých písemných vyjádřeních správně uvádí Komise, čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 je výrazem systému ochrany, který je základem této směrnice a který je založen na myšlence, že se spotřebitel vůči věřiteli nachází ve slabém postavení jak z hlediska vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což vede spotřebitele k tomu, že přistupuje na podmínky předem vyhotovené věřitelem, ač nemůže ovlivnit jejich obsah [61].

144. Z výkladu čl. 10 odst. 2 ve spojení s čl. 14 odst. 1 druhým pododstavcem písm. b) směrnice 2008/48 vyplývá, že 14denní lhůta pro odstoupení od smlouvy začíná běžet ode dne uzavření úvěrové smlouvy, pokud smlouva zahrnuje všechny povinné informace. Není-li spotřebiteli v daný den některá z povinných informací poskytnuta, začíná tato 14denní lhůta pro odstoupení od smlouvy běžet ode dne, kdy chybějící informace obdrží.

145. S ohledem na cíl čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48, jak je uveden v bodě 142 tohoto stanoviska, a na skutečnost, že informace, na které se toto ustanovení vztahuje, musí být uvedeny „jasně a výstižně“, zastávám stejně jako Komise názor, že povinné informace musí být považovány ve smyslu této směrnice za neuvedené, pokud jsou natolik neúplné nebo věcně nesprávné, že jejich obsah uvádí spotřebitele v omyl, pokud jde o jeho práva a povinnosti [62]. Ověřit, zda tomu tak skutečně je, přísluší předkládajícímu soudu.

146. Argument C. Bank, Volkswagen Bank, Audi Bank a německé vlády, který se zakládá na skutečnosti, že vnitrostátní právo již sankce pro případ, že v úvěrové smlouvě jsou uvedeny nesprávné povinné údaje, stanoví, a tedy by bylo nepřiměřené požadovat, aby lhůta pro odstoupení od smlouvy nezačala běžet v souladu s čl. 14 odst. 1 druhým pododstavcem písm. b) směrnice 2008/48, mě nepřesvědčil. Nezapočetí běhu této lhůty pro odstoupení od smlouvy je přímým důsledkem skutečnosti, že věřitel nesdělil spotřebiteli povinné informace, na které odkazuje čl. 10 odst. 2 uvedené směrnice. Vzhledem k tomu, že tato směrnice stanoví úplnou harmonizaci, členské státy nemohou čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/48 ponechat bez povšimnutí nebo neuplatnit. Aniž je dotčena výhrada vyjádřená v bodě 145 tohoto stanoviska, tento požadavek tedy nelze považovat za nepřiměřený.

[58] – Viz bod 31 odůvodnění směrnice 2008/48 a rozsudek ve věci Kreissparkasse Saarlouis (bod 35 a citovaná judikatura). Viz také stanovisko generálního advokáta G. Hogana ve spojených věcech Volkswagen Bank a další (C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:629, bod 46).

[59] – Rozsudek ve věci Kreissparkasse Saarlouis (bod 45).

[60] – Tamtéž, bod 36 a citovaná judikatura. Viz rovněž bod 9 odůvodnění směrnice 2008/48.

[61] – Viz analogicky rozsudek ze dne 1. října 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, bod 39 a citovaná judikatura).

[62] – K tomuto poslednímu bodu lze poznamenat, že v rozsudku Home Credit Slovakia Soudní dvůr rozhodl, že některé z informací, na které čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 odkazuje, svou povahou nemohou ovlivnit schopnost spotřebitele posoudit rozsah svých závazků. Tak je tomu například v případě názvu a adresy příslušného orgánu dozoru, na který odkazuje čl. 10 odst. 2 písm. v) uvedené směrnice (rozsudek ze dne 9. listopadu 2016, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 72).

147. Dodal bych, že na rozdíl od toho, co tvrdí žalované banky, o zavedení „věčné práva pro odstoupení od smlouvy“ nemůže být řeč. Jak vysvětlím v bodě 150 tohoto stanoviska, jakmile strany smlouvu zcela splní, právo na odstoupení od smlouvy, které stanoví článek 14 směrnice 2008/48, již nelze uplatnit.

148. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Soudní dvůr na druhou otázku ve věcech C-47/21 a C-232/21 odpověděl tak, že čl. 14 odst. 1 druhý pododstavec písm. b) směrnice 2008/48 musí být vykládán tak, že lhůta pro odstoupení od smlouvy nezačne běžet, dokud spotřebiteli nejsou poskytnuty povinné informace požadované podle čl. 10 odst. 2 uvedené směrnice úplným a věcně správným způsobem, ledaže neúplná nebo nesprávná povaha poskytnutých informací nemá vliv na schopnost spotřebitele posoudit rozsah svých práv a povinností, posouzení čehož přísluší vnitrostátnímu soudu.

3. Ke čtvrté otázce ve věcech C-47/21 a C-232/21

149. Čtvrtou otázkou ve věcech C-47/21 a C-232/21[63] se předkládající soud táže, zda a za jakých podmínek může být výkon práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru považován za zneužití práva. Soudní dvůr mě žádá, abych svou analýzu zaměřil na dva aspekty: zaprvé možnost odůvodnit omezení výkonu práva na odstoupení od smlouvy odkazem na chování spotřebitele po odstoupení od smlouvy a zadruhé, zda spotřebitel může uplatnit své právo na odstoupení od smlouvy, pokud strany úvěrovou smlouvu zcela splnily[64].

150. Pokud jde o druhý aspekt této otázky, podporuji přístup, který zaujal generální advokát G. Hogan ve svém stanovisku ve věci Volkswagen Bank a další[65]. Vzhledem k tomu, že čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/48 zavádí právo na *odstoupení* od smlouvy, a nikoli *neplatnost* a že splnění smlouvy je přirozeným způsobem zániku smluvních závazků, dospěl k závěru, že toto ustanovení je třeba vykládat tak, že znamená, že v něm obsažené právo na odstoupení již není možné uplatnit poté, co obě strany zcela splnily své závazky z úvěrové smlouvy. Bod 34 odůvodnění směrnice 2008/48 jeho závěr potvrdil. Uvádí, že směrnice 2008/48 stanovila právo na odstoupení od smlouvy za podmínek podobných podmínkám stanovených směrnicí 2002/65, zatímco podle čl. 6 odst. 2 písm. c) posledně uvedené směrnice se právo na odstoupení od smlouvy nevztahuje na „smlouvy, jež obě strany zcela splnily na výslovnou žádost spotřebitele předtím, než spotřebitel uplatnil právo na odstoupení“. Generální advokát G. Hogan dále uvedl, že účelem informačních povinností stanovených v článku 10 směrnice 2008/48 je umožnit spotřebitelům seznámit se s rozsahem svých práv a povinností po dobu plnění smlouvy. Jakmile je smlouva zcela splněna, tyto povinnosti se již nadále neuplatní.

151. Pokud jde o první aspekt, poté, co Soudní dvůr uvedl, že směrnice 2008/48 neobsahuje ustanovení upravující otázku zneužití práv ze strany spotřebitele, která mu tato směrnice přiznává, v rozsudku Volkswagen Bank a další potvrdil obecnou zásadu unijního práva, podle níž není možné se norem unijního práva dovolávat podvodně nebo zneužívajícím způsobem[66]. Proto zkoumal, zda výkon práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 uvedené směrnice byl v důsledku použití této obecné zásady v souvislosti s tímto případem omezen[67].

[63] – Jak je uvedeno v bodě 128 tohoto stanoviska, níže uvedené úvahy platí rovněž pro čtvrtou otázku ve věci C-38/21.

[64] – Tento druhý aspekt otázky je relevantní pro věc C-232/21, ve které BQ celou půjčku splatila.

[65] – Stanovisko generálního advokáta G. Hogana ve spojených věcech Volkswagen Bank a další (C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:629, body 106 až 108).

[66] – Použití unijní právní úpravy totiž nezahrnuje jednání činěné s cílem získat podvodně nebo zneužívajícím způsobem výhody stanovené unijním právem (rozsudek ze dne 6. února 2018, Altun a další, C-359/16, EU:C:2018:63, bod 49 a citovaná judikatura).

[67] – Rozsudek ze dne 9. září 2021, Volkswagen Bank a další (C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:736, body 120 a 121).

152. Doporučuji tuto analýzu Soudnímu dvoru. Článek 14 směrnice 2008/48 výslovně přiznává spotřebiteli právo na odstoupení od úvěrové smlouvy. Výkon tohoto práva musí být v souladu s unijním právem, jehož nedílnou součástí je obecný zákaz zneužití práva. Opět sdílím názor generálního advokáta G. Hogana, který vyjádřil ve svém stanovisku ve věci Volkswagen Bank a další v tom smyslu, že v oblastech upravených unijním právem je třeba možnost dovolávat se zneužívajícího charakteru výkonu práva odvozeného z tohoto práva posuzovat výhradně s ohledem na tuto zásadu, a nikoli s ohledem na požadavky vnitrostátního práva [68].

153. V rozsudku ve věci Cussens a další, která se týkala námitky proti odmítnutí osvobodit prodeje nemovitostí od daně z přidané hodnoty, Soudní dvůr rozhodl, že zásada zákazu zneužití může bez ohledu na vnitrostátní opatření, které jí provádí, být v rámci vnitrostátního právního řádu přímo použita za účelem odůvodnění tohoto odmítnutí, aniž tomu brání zásady právní jistoty a ochrany legitimní očekávání [69]. Z této judikatury a z toho, co je uvedeno v bodě 152 tohoto stanoviska, lze vyvodit, že není nutné, aby německý zákonodárce přijal zákon, který by vnitrostátní soud zmocnil k omezení výkonu práva na odstoupení od smlouvy, pokud tento výkon může být považován za zneužívající [70].

154. Podle ustálené judikatury konstatování takovéhoto zneužití vyžaduje zaprvé souhrn objektivních skutečností, ze kterých vyplývá, že i přes formální dodržení podmínek stanovených unijní právní úpravou nebylo dosaženo cíle sledovaného touto právní úpravou, a zadruhé subjektivní prvek spočívající v záměru získat výhodu vyplývající z unijní právní úpravy tím, že jsou uměle vytvořeny podmínky vyžadované pro její získání [71]. I když Soudní dvůr při rozhodování o předběžné otázce může případně podat upřesnění, aby vnitrostátnímu soudu poskytl pomoc při jejím použití, je vždy na vnitrostátním soudu, aby odkazem na všechny relevantní skutečnosti a okolnosti ověřil, zda jsou ve sporu v původním řízení naplněny prvky zneužití [72].

155. V rozsudku ve věci Volkswagen Bank a další Soudní dvůr své úvahy omezil na objektivní prvek, přičemž uvedl, že pokud obchodník neposkytne spotřebiteli informace uvedené v článku 10 směrnice 2008/48 a spotřebitel se rozhodne odstoupit od úvěrové smlouvy později než ve lhůtě čtrnácti dnů po uzavření této smlouvy, nemůže tento obchodník vytýkat uvedenému spotřebiteli, že zneužil svého práva na odstoupení od smlouvy, když doba, která uplynula mezi uzavřením této smlouvy a odstoupením spotřebitele od smlouvy, je značná. Soudní dvůr k tomuto závěru dospěl poté, co konstatoval, že cílem článku 14 směrnice 2008/48 je umožnit spotřebiteli vybrat si smlouvu, která nejlépe odpovídá jeho potřebám. Spotřebitel tak může v průběhu lhůty na rozmyšlenou odstoupit od smlouvy, kterou uzavřel a která se pro jeho potřeby ukáže jako nevhodná. Cílem čl. 14 odst. 1 druhého pododstavce písm. b) směrnice 2008/48 je navíc zajistit, aby spotřebitel obdržel veškeré informace nezbytné k posouzení rozsahu svého smluvního závazku, a penalizovat obchodníky, kteří mu neposkytnou dané informace [73].

156. Souhlasím s názory, které vyjádřily banky, které jsou žalovanými v původním řízení a německá vláda, že Soudní dvůr nevyloučil možnost, že v konkrétním případě vyznačujícím se zvláštními okolnostmi, které překračují rámec pouhého plynutí času, by uplatnění práva

[68] – Stanovisko generálního advokáta G. Hogana ve spojených věcech Volkswagen Bank a další (C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:629, bod 112).

[69] – Rozsudek ze dne 22. listopadu 2017, Cussens a další (C-251/16, EU:C:2017:881), bod 44.

[70] – V tomto ohledu viz bod b) čtvrté otázky předkládajícího soudu.

[71] – Rozsudek ze dne 9. září 2021, Volkswagen Bank a další (C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:736, bod 122 a citovaná judikatura).

[72] – Rozsudek ze dne 14. dubna 2016, Cervati a Malvi (C-131/14, EU:C:2016:255, bod 35 a citovaná judikatura).

[73] – Rozsudek ze dne 9. září 2021, Volkswagen Bank a další (C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:736, body 123 až 126).

spotřebitele na odstoupení od smlouvy mohlo být považováno za zneužívající[74]. Konkrétně se domnívám, že z chování spotřebitele v době po odstoupení od smlouvy lze v zásadě vyvodit, zda uplatnil právo vyplývající z čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/48 zneužívajícím způsobem. Vzhledem k tomu, že existence zneužívající praktiky vyžaduje, aby vnitrostátní soudy zohlednily všechny relevantní skutečnosti a okolnosti, mohou rovněž vzít v úvahu skutečnosti, které nastanou v době po odstoupení od smlouvy[75].

157. Chování spotřebitele v době po odstoupení od smlouvy by mohlo naznačovat, že cílů, které sleduje článek 14 směrnice 2008/48, jak jsou uvedeny v bodě 155 tohoto stanoviska, ve skutečnosti nebylo dosaženo, nebo jinak řečeno, že výsledek uplatnění práva na odstoupení od smlouvy je v rozporu s těmito cíli. Zohlednění tohoto chování rovněž umožňuje vyvodit závěry ohledně existence subjektivního prvku a konkrétněji prokázat, že spotřebitel uplatnil právo na odstoupení od smlouvy pouze s cílem uměle získat hospodářskou výhodu, kterou unijní právo nestanoví.

158. S ohledem na výše uvedené Soudnímu dvoru navrhuji, aby čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/48 vyložil v tom smyslu, že právo na odstoupení od smlouvy stanovené v této směrnici již nelze uplatňovat, jakmile smluvní strany úvěrovou smlouvu zcela splnily. Toto ustanovení nebrání vnitrostátním soudům, aby v konkrétním případě vyznačujícím se zvláštními okolnostmi, které překračují rámec pouhého plynutí času, zvážily, zda je uplatnění práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy zneužitím práva. Aby vnitrostátní soud existenci takového zneužití v konkrétním případě konstatoval, musí vzít v úvahu všechny relevantní skutečnosti a okolnosti, včetně případných událostí následujících po tomto odstoupení.

4. K páté otázce ve věcech C-47/21 a C-232/21

159. Pátou otázkou ve věcech C-47/21 a C-232/21 se předkládající soud táže, zda čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/48 brání vnitrostátním pravidlům, která stanoví, že v případě, kdy úvěrová smlouva, od níž spotřebitel odstoupil, je spojena s kupní smlouvou, může spotřebitel požadovat vrácení splátek úvěru až poté, co zakoupený předmět vrátí věřiteli nebo doloží, že jej vrátil. Předkládající soud si rovněž není jistý, zda jsou závěry, které Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) z tohoto požadavku předchozího navrácení v občanskoprávním řízení vyvodil, slučitelné s unijním právem.

160. Jak správně uvádí Komise, směrnice 2008/48 neobsahuje žádné ustanovení týkající se důsledků odstoupení od úvěrové smlouvy na smlouvu kupní s touto smlouvou související[76].

161. Souhlasím s postojem německé vlády a Komise, že za těchto okolností přísluší členským státům, aby tyto důsledky definovaly ve svých vnitrostátních právních předpisech. Bod 35 odůvodnění směrnice 2008/48 tento přístup potvrzuje, když stanoví, že pokud spotřebitel odstoupí od úvěrové smlouvy, v souvislosti s níž obdržel zboží, „neměly by být touto směrnicí dotčeny žádné právní předpisy členských států týkající se vrácení zboží nebo jakýchkoliv souvisejících otázek“[77].

[74] – Komise rovněž uznává, že pokud objektivní i subjektivní okolnosti naznačují zneužití ze strany spotřebitele, což je věcí posouzení předkládajícího soudu, může být tomuto spotřebiteli ve výkonu jeho práva na odstoupení od smlouvy výjimečně bráněno.

[75] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. března 2014, SICES a další (C-155/13, EU:C:2014:145, bod 34).

[76] – Taková úvěrová smlouva se kvalifikuje jako „smlouva o vázaném úvěru“, pokud jsou splněny podmínky čl. 3 písm. n) směrnice 2008/48.

[77] – Viz rovněž stanovisko generálního advokáta G. Hogana ve spojených věcech Volkswagen Bank a další (C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:629, body 126 až 128).

162. V projednávaných věcech z písemných vyjádření německé vlády vyplývá, že sporná vnitrostátní pravidla jsou založena na čl. 13 odst. 3 směrnice 2011/83. Tento přístup není sám o sobě kritizován za předpokladu, že tato pravidla nejsou méně příznivá než pravidla upravující obdobné situace vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti) a v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných spotřebitelům unijním právem (zásada efektivity) [78].

163. Předkládající soud Soudní dvůr nežádá, aby mu byl nápomocen při rozhodování o tom, zda jsou dotčené vnitrostátní předpisy v souladu se zásadou rovnocennosti, a Soudní dvůr nemá ani k dispozici žádné poznatky, které by mohly o jejich souladu s touto zásadou vyvolat pochybnosti.

164. Pokud jde o zásadu efektivity, nejsem na základě informací předložených Soudnímu dvoru a s výhradou veškerých ověření, která může předkládající soud provést, přesvědčen, že požadavek předchozího navrácení může spotřebiteli uplatnění svého práva na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/48 obecně prakticky znemožnit nebo to pro něj učinit nadměrně obtížným. Obavy vyjádřené předkládajícím soudem jsou v podstatě založeny na předpokladu, že věřitel platnost odstoupení od smlouvy napadne a že spotřebitel, aby dosáhl vrácení již zaplacených měsíčních splátek, musí podat žalobu. Pokud by se v rámci této žaloby ukázalo, že předchozí navrácení vozidla bylo neoprávněné, spotřebitel by se musel pokusit dostat ho nazpět, čímž by se vystavil riziku dalších soudních sporů. Kdyby předchozí navrácení bylo odůvodněné, spotřebitel by musel nárok na náhradu uplatnit a nemohl by si vozidlo ponechat. Předkládající soud rovněž odkazuje na skutečnost, že motorová vozidla jsou často nezbytná pro výkon profesních činností a váží značný kapitál. Pokud spotřebitelé musí motorová vozidla vrátit věřitelům a neví, zda je odstoupení účinné, a neznají tedy ani lhůtu, ve které obdrží úhradu zaplacených splátek, aby si mohli zakoupit náhradní vozidla, jsou od uplatnění práva na odstoupení od smlouvy odrazováni.

165. Různé úvahy vyjádřené předkládajícím soudem mají zjevně spekulativní charakter. Nepostačují k prokázání toho, že požadavek předchozího navrácení vytváří podstatnou překážku, která může spotřebitele od uplatnění práva na odstoupení od smlouvy odradit. Jak ve svých písemných vyjádřeních a na jednání vysvětlily žalované banky a německá vláda, aniž tomu bylo věcně odporováno, je poměrně běžnou praxí, že spotřebitel po uplatnění práva na odstoupení od smlouvy vozidlo nevrátí, ale pokračuje v jeho používání, aniž by věřiteli za jeho znehodnocení po tuto dobu poskytl náhradu.

166. Tím méně jsem přesvědčen o existenci porušení zásady efektivity v projednávaných věcech, protože čl. 13 odst. 3 směrnice 2011/83 stanoví, že v případě, kdy spotřebitel odstoupí od kupní smlouvy, na kterou se vztahuje tato směrnice, obchodník může vrácení zaplacené ceny zadržet, dokud spotřebitel zboží nevrátí nebo neprokáže, že jej vrátil.

167. Druhé části páté otázky by se podle mého názoru mělo dostat stejné odpovědi jako první. Jak v písemném vyjádření uvádí německá vláda, analogické použití § 322 odst. 2 BGB ze strany Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) je pouze procesním důsledkem požadavku předchozího navrácení.

168. Za těchto okolností navrhuji, aby Soudní dvůr na pátou otázku ve věcech C-47/21 a C-232/21 odpověděl tak, že čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/48 je třeba vykládat tak, že nebrání vnitrostátním pravidlům, podle nichž v případě úvěrové smlouvy spojené s kupní smlouvou po účinném uplatnění práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy vzniká nárok spotřebitele vůči

[78] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578, bod 83).

věřiteli na vrácení zaplacených splátek úvěru až po vrácení zakoupeného předmětu věřiteli nebo poskytnutí důkazu o tom, že jej spotřebitel vrátil, a žaloba podaná spotřebitelem na vrácení zaplacených splátek úvěru po vrácení zakoupeného předmětu se zamítne jako neopodstatněná, pokud věřitel nebyl s přijetím tohoto předmětu v prodlení.

VI. Závěry

169. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžné otázky položené Landgericht Ravensburg (zemský soud, Ravensburg, Německo) odpověděl takto:

„1) Leasingové smlouvy na motorová vozidla s vyúčtováním počtu najetých kilometrů s dobou trvání přibližně dva až tři roky, které jsou uzavírány na standardním formuláři, jenž vylučuje právo na řádnou výpověď, a které samy o sobě nebo v samostatné smlouvě nestanoví povinnost spotřebitele odkoupit předmět smlouvy, přičemž se má za to, že taková povinnost existuje pouze, pokud se tak jednostranně rozhodne pronajímatel, a podle kterých musí spotřebitel uzavřít úplné komplexní pojištění vozidla, musí uplatňovat práva z vad vůči třetím osobám (zejména prodejci vozidla a výrobci) a nese riziko ztráty, poškození a jiného znehodnocení, spadají do oblasti působnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. Nejedná se o úvěrové smlouvy ve smyslu čl. 3 písm. c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS, ani o smlouvy týkající se finančních služeb ve smyslu čl. 2 odst. 12 směrnice 2011/83 a čl. 2 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES.

2) Článek 2 odst. 9 směrnice 2011/83 směrnice je třeba vykládat tak, že obchodní prostory osoby jednající jménem nebo v zastoupení obchodníka ve smyslu definice v čl. 2 odst. 2 uvedené směrnice je třeba považovat za ‚obchodní prostory' tohoto obchodníka. Předkládajícímu soudu přísluší posoudit, zda za zvláštních okolností projednávaného případu a podle vnitrostátního práva jednal zprostředkovatel jménem nebo v zastoupení obchodníka za účelem sjednání nebo uzavření leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů.

3) Článek 16 písm. l) směrnice 2011/83 je třeba vykládat tak, že výjimka v něm stanovená se nevztahuje na leasingové smlouvy na motorová vozidla s vyúčtováním počtu najetých kilometrů.

4) Článek 2 odst. 7 směrnice 2011/83 je třeba vykládat tak, že smlouvu nelze kvalifikovat jako smlouvu uzavřenou na dálku, pokud se osoba, která jedná jménem nebo v zastoupení obchodníka, účastní sjednávání této smlouvy za fyzické přítomnosti spotřebitele. Předkládajícímu soudu přísluší posoudit, zda za zvláštních okolností projednávaného případu a podle vnitrostátního práva jednal zprostředkovatel jménem nebo v zastoupení obchodníka za účelem sjednání leasingové smlouvy s vyúčtováním počtu najetých kilometrů.

5) Článek 10 odst. 2 písm. p) směrnice 2008/48 ve spojení s čl. 14 odst. 1 uvedené směrnice je třeba vykládat v tom smyslu, že brání takovým vnitrostátním pravidlům, jako jsou pravidla dotčená v původním řízení, která stanoví domněnku zákonnosti, podle níž platí, že pokud úvěrová smlouva obsahuje doložku odpovídající zákonnému vzoru, je tato doložka v souladu s vnitrostátními zákonnými požadavky na informace o právu na odstoupení od smlouvy, ačkoli nesplňuje požadavky čl. 10 odst. 2 písm. p) uvedené směrnice. Vnitrostátní soud projednávající spor mezi soukromými osobami není pouze na základě unijního práva povinen upustit od použití takových vnitrostátních pravidel, i když jsou v rozporu s čl. 10 odst. 2 písm. p) směrnice 2008/48, aniž je tím dotčeno právo strany, která byla v důsledku nesouladu vnitrostátního práva s právem unijním poškozena, požadovat náhradu škody z toho vyplývající.

6) Článek 14 odst. 1 druhý pododstavec písm. b) směrnice 2008/48 musí být vykládán tak, že lhůta pro odstoupení od smlouvy nezačne běžet, dokud spotřebiteli nejsou poskytnuty povinné informace požadované podle čl. 10 odst. 2 uvedené směrnice úplným a věcně správným způsobem, ledaže neúplná nebo nesprávná povaha poskytnutých informací nemá vliv na schopnost spotřebitele posoudit rozsah svých práv a povinností, posouzení čehož přísluší vnitrostátnímu soudu.

7) Článek 14 odst. 1 směrnice 2008/48 je třeba vykládat v tom smyslu, že právo na odstoupení od smlouvy stanovené v této směrnici již nelze uplatňovat, jakmile smluvní strany úvěrovou smlouvu zcela splnily. Toto ustanovení nebrání vnitrostátním soudům, aby v konkrétním případě vyznačujícím se zvláštními okolnostmi, které překračují rámec pouhého plynutí času, zvážily, zda je uplatnění práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy zneužitím práva. Aby vnitrostátní soud existenci takového zneužití v konkrétním případě konstatoval, musí vzít v úvahu všechny relevantní skutečnosti a okolnosti, včetně případných událostí následujících po tomto odstoupení.

8) Článek 14 odst. 1 směrnice 2008/48 je třeba vykládat tak, že nebrání vnitrostátním pravidlům, podle nichž v případě úvěrové smlouvy spojené s kupní smlouvou po účinném uplatnění práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy vzniká nárok spotřebitele vůči věřiteli na vrácení zaplacených splátek úvěru až po vrácení zakoupeného předmětu věřiteli nebo poskytnutí důkazu o tom, že jej spotřebitel vrátil, a žaloba podaná spotřebitelem na vrácení zaplacených splátek úvěru po vrácení zakoupeného předmětu se zamítne jako neopodstatněná, pokud věřitel nebyl s přijetím tohoto předmětu v prodlení.“